

**EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA**

Hazai Kinga

**A szerzői jog és az öröklési jog szerepe
a szellemi alkotások társadalmi érvényesülésében**

Esettanulmányok

Doktori értekezés

Tézisek

Témavezető:

Prof. Dr. Vékás Lajos

Budapest, 2020. május

Tartalomjegyzék

A kitűzött kutatási feladat rövid összefoglalása	3
1. A kutatás tárgya.....	3
2. A kutatás módszere	4
3. Történelmi aktualitás.....	5
Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása	6
I. A szerzői mű fogalma, történelmi áttekintés.....	6
II. A szerzői alkotás mint a tulajdonjog sajátos vagyontárgya; erkölcsi és vagyoni jogok elkülönülése; a tulajdonosok köre	7
III. Az öröklési jogi szabályok alakító szerepe a szellemi hagyatékok sorsában	9
IV. Az emberiség közös tulajdona és felelőssége	11
V. A digitális rei vindicatio – A XXI. század kihívásai a szerzői jog területén.....	13
A kutatás eredményeinek rövid összefoglalása.....	14
VI. Facit.....	14
Abstract	17
Az értekezés áttekintő tartalomjegyzéke.....	19
Az értekezés témakörében megjelent publikációk jegyzéke.....	21
Válogatott bibliográfia	22

*„L'héritier ne fait pas le livre; il ne peut avoir le droit de l'auteur.
L'héritier ne fait pas le succès: il ne peut avoir le droit de la société”.*

Victor Hugo¹

A kitűzött kutatási feladat rövid összefoglalása

1. A kutatás tárgya

A disszertáció klasszikus tulajdonjogi kérdést elemez, ezt azonban a tulajdonjog speciális tárgyára, a szellemi alkotásokra vonatkoztatva teszi. A tulajdonjog tartalma és a tulajdonkorlátozások kérdése modern életünk minden mozzanatát észrevétlenül is áthatja, így jelen értekezés alapkérdése, hogy a tulajdonjogi összefüggések a szellemi alkotások relációjában milyen kölcsönhatásban állnak azok társadalmi érvényesülésével.

A társadalmi tudat formálásában a művészetek, az alkotótevékenység gyümölcseként születő művek rendkívüli szerepet játszanak. A hétköznapi, relatív szerkezetű jogviszony igen csekély hatósugárban befolyásolja az általános, tömegeket érintő életviszonyokat, de még az abszolút szerkezetű jogviszony – mint a klasszikus tulajdonjog – is csak azokra hat, akiket közvetlenül érint: ilyen például a szomszédjogi vita, attól függetlenül, hogy pl. az imissziós kérdésekben nagyobb rádiuszban tud hatni. A szellemi alkotások azonban a megszületésük és a közösségnek/közönségnek történő átadásukat követően önálló életre kelnek, beláthatatlan térben és időben fejtik ki hatásukat. Ebből az alapvető orientációs pontból kiindulva vizsgálom meg, hogy a szellemi alkotások tulajdonjogi kérdései – speciális, időben korlátozott tulajdonjogról lévén szó – milyen módon befolyásolják azok és alkotóik szándékos vagy eshetőleges társadalmi szerepvállalását, hogy a társadalom egyéb egyedei felhasználói pozícióban milyen kölcsönhatásban állnak az alkotókkal, műveikkel, valamint a hárompólusú jogviszony harmadik szereplőjével, a közvetítőekkel. A tulajdonjog klasszikus tartalmát, részjogosítványait és korlátait boncolgatom e háromszög minden oldaláról nézve, és azt elemzem minden esetben, hogy a szerzői mű a szellemi alkotás e triászban hogyan éli saját, önálló életét, hogyan tölti be társadalmi feladatát. Elemzem továbbá a „Ptk. 5:23. §-ában

¹ Victor Hugo: *Discours d'ouverture du Congrès littéraire international du 17 juin 1878.*, éd. Calmann Lévy, Paris 1978., 5. o. https://fr.wikisource.org/wiki/Discours_d%27ouverture_du_Congr%C3%A8s_litt%C3%A9raire_international

megfogalmazott általános joggyakorlási korlát a tulajdonjogok vagy más dologi jogok kollíziójában [...] való értelmezhetőségét”, valamint „a tulajdonos a dolog használatával másokat személyhez fűződő, szellemi alkotásokhoz kapcsolódó vagy más védett jogainak gyakorlásában sem korlátozhat szükségtelenül” tételeket.² A kérdés e hárompólusú jogviszonyban azonban ennél sokkal összetettebb: ki milyen jogokat gyakorol, milyen korlátok érvényesülnek, milyen védett jogok élveznek prioritást akár eltérő időbeliségben.

A művészetek az alkotótevékenység hatósugarából kiindulva egyféle közvetítői a jogok, az erkölcsi normák és a társadalmi együttélés általános klauzuláinak, így e szerepkörükben kis absztrakcióval akár jogalkotónak és jogalkalmazónak is tekinthetőek. Hasonló gondolatot fogalmaz meg *Vékás Lajos* is: „Az egyéni alkotótevékenységben, amelyet a szellemi alkotó kifejt, végső soron benne foglaltatik az egész társadalom tevékenysége, az egész társadalmi környezet, amely így vagy amúgy hatást gyakorol rá. De fellelhető benne nemcsak az alkotással egy időben létező társadalom tevékenysége, hanem a múlt is, amelyben az alkotó fejlődött, nevelődött, amelynek generációk egész sorában felgyülemlett ismeretanyagát elsajátította.”³

Dolgozatomban a szellemi alkotások keletkezését, az alkotó egyén és az örökösök jogállását, a keletkezett művek sorsát, az alkotáskori művészeti élet társadalmi légkörét, táptalaját veszem szemügyre. Ez lesz írásom elsődleges tárgya, másodlagos tárgya pedig a jogi szabályozás alakulása a művészeti alkotótevékenység tükrében, annak hatására; a kettő szintézise pedig a szellemi alkotások társadalmi érvényesülésébe nyújt betekintést.

2. A kutatás módszere

A disszertáció tehát a művészeti alkotótevékenység jogi és társadalmi tudatformáló szerepét, a jogszabályokban, a bírói döntésekben, a szerző saját ügyvédi tevékenységében és a művészeti alkotóvilág szereplői gyakorlatában megnyilvánuló jogi és nem jogi tapasztalatokat veszi górcső alá a társadalmi és jogi kontextusban egyaránt, mindezt részben történelmi aspektusból, minthogy látni fogjuk, hogy jelen témához e megközelítés mellőzhetetlen. A dolgozat erősen támaszkodik továbbá a filozófia és jogfilozófia eredményeire, hiszen a nagy gondolkodók ágyaztak meg a jogtudomány egyes tételeinek, ahogyan azt *Troller* a következőképpen fogalmazza meg: „Die großen Philosophen von der Antike bis ins

² Menyhárd Attila: Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz* – I. kötet, Budapest, 2014., Wolters Kluwer, 5:23. § 951sk.

³ Vékás Lajos: *A tudományos munka szerzői jogi védelme*, 1973., in: *A Tudományos-műszaki fejlődés és tudományigazgatás*, 7 (1973.) kötet, 95. o.

neunzehnte Jahrhundert haben auch die Rechtsordnung umsorgt. Genannt sein nur Platon, Aristoteles, Cicero, Thomas von Aquin, Hobbes, Spinoza, Leibniz, Wolff, Kant, Hegel. Sie frugen nicht nur nach dem Wesen der Gerechtigkeit, sondern gaben Antworten auf Einzelfragen: so nach der besten Staatsform und der Regelung der allgemeinen Angelegenheiten und nach der Ordnung der Beziehungen der Privaten”^{4, 5}

A dolgozat szerzőjének alapvető forrásanyaga az elmúlt huszonöt év praxisa, mely során betekintést enged saját patológiai bonctermébe, mindamellett a globális összefüggések feltárása érdekében bőségesen taglalja a nemzetközi joggyakorlat releváns eseteit is. Módszertani megközelítésének további aspektusa, hogy az alkotó egyént, a szerzőt mint belső egységet közelíti meg, másfelől pedig vizsgálja az általa létrehozott mű szerepét a külső világban, a társadalomban. Elemzi, hogyan viszonyulnak egymáshoz és a társadalomhoz mint egészhez, valamint azt, hogy milyen kölcsönhatást eredményeznek.

A dolgozat monografikus, leíró jelleggel kínál betekintést a művészeti alkotótevékenységbe mint társadalmi jelenségbe, annak jogi szempontból releváns aspektusaiba, amelynek teljes vertikális spektrumát bemutatni képtelenség.

A szerző a fent vázolt módszertani megközelítésekkel, *de lege lata* mutatja be a szerzői jog, a szerző/alkotó, az örökös, valamint a szerzői mű sorsának kérdéskörében általa ismert egyes gócpontokat, a szemléltető jogeseteket pedig – a nemzetközi palettáról szegezve – tematikusan, és nem kronologikusan illeszti be az értekezés szövegébe.

A dolgozat *Esettanulmányok* alcíme is arra enged következtetni, hogy a szerző számos jogeset felsorakoztatásával kíván a szellemi alkotások összetett mivoltára rávilágítani, valamint arra, hogy milyen kihívás előtt állnak a szellemi alkotások alkotói, felhasználói és őrzői. Mindannyiunk felelőssége, tudatos szerepvállalása is nagyító alá kerül: az alkotó egyén felelőssége az *exceptio artis* tükrében; a közvetítők, felhasználók felelőssége; a jogutódok felelőssége; a jogalkotó felelőssége a cenzúra vagy a szellemi alkotások kultúrpolitikai eszközöként való felhasználásában; a fogyasztó, a közönség és a köz felelőssége.

Szellemi *patrimoine*-ünk nem magán-, hanem közügy. Mindannyiunk közügye.

3. Történelmi aktualitás

⁴ Alois Troller: *Die Begegnung von Philosophie Rechtsphilosophie und Rechtswissenschaft*, 1971., Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 13. o.

⁵ Fordítás H.K.: „A nagy filozófusok az antik kortól a XIX. századig gondoskodtak a jogrend felől. Említve legyenek csupán Platon, Aristoteles, Cicero, Thomas von Aquin, Hobbes, Spinoza, Leibniz, Wolff, Kant, Hegel. Nem pusztán az igazság lényegét kérdezték, hanem válaszokat is adtak egyedi kérdésekre: így a legmegfelelőbb államforma és az általános ügyek szabályozása, valamint a magánszemélyek viszonyainak rendjét illetően.”

2014-ben az új Ptk. (2013. évi. V. törvény) hatályba lépésével Magyarországon teljesen új szellemiségnek nyílt meg az út, amely – a magánautonómiára, a modern piacgazdaságra épülve – jóval liberálisabb megközelítést tesz lehetővé a magánjogi viszonyokban. E történelmi pillanat inspirálta a szerzőt jelen dolgozat megírására. A sokéves praxis alatt szerzett tapasztalat kíváncsított papírra, hogy immár friss légkörben vizsgálja meg a szellemi alkotások témakörét, különösképpen a szerzői művek alkotói és jogutódai helyzetét, valamint a szerzői művek sorsát. Továbbá rávilágít arra, hogy a polgári jogi szabályozás milyen felelősséggel bír az alkotó individuumban egyéni, magánjogi érdekeinek, illetve a kultúrához, a művelődéshez fűződő közérdeknek az összehangolása terén, különösen akkor, amikor az egyéni magánjogi érdekeket már nem maga az alkotó, hanem az örökösei, a jogutódai gyakorolják.

Ebben a kérdéskörben az öröklési jog szabályozása kiemelkedő szerepet játszik, hiszen egy egész szellemi hagyaték sorsát képes alakítani: egy adott alkotó hagyatékát az ismeretlenségbe tudja taszítani az esetlegesen előálló, nem kívánt közös tulajdoni helyzet, amely az egyéni, családi, anyagi érdekek által vezérelt jogviták végeláthatatlan barikádjain át útját állhatja annak, hogy fontos alkotások a közösséghez, illetve a közönséghez eljuthassanak.

Az új Ptk. az öröklési jogi szabályok terén is számos újítást hozott. A dolgozat a szellemi alkotás mint a tradicionális dologi jogi szempontból nehezen definiálható, nagyon speciális „jószág” öröklésének, örökíthetőségének kérdéseit is alapos vizsgálat alá veszi, számba véve az új Kódex adta újításokat és esetleges lehetőségeket.

Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása

I. A szerzői mű fogalma, történelmi áttekintés

A szerzői jog, *Urheberrecht*, *droit d'auteur* vagy *copyright* fogalmak egységes meghatározása a magánjog terminológiájával szinte lehetetlen. A kontinentális jogrendszerek az angolszász jogrendszerekkel szemben lényegesen eltérően definiálják a szellemi alkotás és az azt létrehozó alkotó viszonyát. Az egyes történelmi korok újabb és újabb megközelítéseket hoznak a nagyon különböző fogalomrendszerekben belül, a vezérmotívumok azonban minden

esetben az alkotás folyamatának és az alkotásoknak mint kézzelfogható eredményeknek a 'látszólagos' társadalmi megbecsültségében rejlenek.

Az eltérő fogalomrendszer és definíciók megértéséhez az I. fejezet felvázolja a történeti fejlődés meghatározó mérföldköveit, hiszen mentoraink is arra a megállapításra jutottak, hogy „A szerzői jog lényege, funkciója, jelentősége korunkban csak történetének figyelembevételével érthetők”.⁶

II. A szerzői alkotás mint a tulajdonjog sajátos vagyontárgya; erkölcsi és vagyoni jogok elkülönülése; a tulajdonosok köre

Amikor szellemi 'tulajdonról' beszélünk, értelmezhetjük-e a tulajdon fogalmát a klasszikus polgári jogi, abszolút hatályú jog definíciója szerint? Olyan tulajdonról lévén szó, amely egyszerre az azt létrehozó alkotóé, ugyanakkor a társadalom kulturális közkincsét is képezi, ennek okán kvázi tulajdonosi igényt keletkeztet a társadalmat alkotó egyedeknél. Jövőbeni tulajdonosi igényt, hiszen időben korlátolt tulajdonjogról lévén szó az alkotó/jogutód oldalán, a *post mortem auctoris* +70 év lejártá utáni jogosultakat e várakozási időben a szerző tulajdonosi 'várományosoknak' nevezi, mert álláspontja szerint az ő jövőbeni igényük, mint a társadalmat alkotó egyedek igénye, jelentőséggel bír a szerzői művek sorsának és társadalmi érvényesülésüknek alakulásában.

Ebből a kiindulópontból a szellemi alkotások tulajdonjogi kérdései – mint a polgári jog klasszikus kérdései – a kutatót számos gondolatfelvetéshez vezetik el, amelyek a dolgozatban több eltérő kontextusban is megvilágításra kerülnek. Ezek az alábbiak:

- a tulajdon tartalma mint alapkérdés, és az azt övező, a szellemi alkotások vonatkozásában releváns tulajdonkorlátozás bőséges témaköréhez és dogmatikájához tartozó kérdéskör;
- a vonatkozó közjogi szabályok kérdésköre, mely a klasszikus tulajdonkorlátozás kérdéskörén túl többletfunkcióval bírhat a szellemi alkotások társadalmi érvényesülésében, gondolva a cenzúra és egyéb speciálisan a szellemi alkotások esetében érvényesülő kérdésekre;
- a 'tulajdonos' (alkotó/jogutód), a 'várományos' és a 'triász' egyéb jogosultjainak oldaláról megjelenő joggal való visszaélés intézményének vizsgálata a vélt vagy valós igényeik mentén, arra is tekintettel, hogy mely jogosult érdeke/igénye élvez(het) prioritást;

⁶ Gyertyánfy Péter: *Boyta György pályája és a szerzői jog természete*, 2015., in Boytha György válogatott írásai, szerk.: Csehi Zoltán, Gondolat Kiadó, Budapest, 2015., 575. o.

– a bonyolult, hárompólusú tulajdonviszonyban felvetődik a tulajdon tárgyának érték meghatározása, valamint annak kérdése, hogy a szellemi tulajdon tárgya tud-e áruként részt venni a piaci forgalomban.

E kérdések mentén vizsgálja meg a II. fejezet – történelmi aspektusból is –, hogy a különböző jogrendszerek – a kontinentális és a *common law* – eltérő szabályozása, a tulajdonjog részjogosítványainak különböző érvényesülése és a kontinentális jogban szigorúan kezelt személyhez fűződő jogok (*droit moral*) milyen hatással vannak a szerzői mű, a szellemi alkotás piaci értékére és társadalmi érvényesülésére.

A szerző közgazdasági elemzéssel, külön excursusban, konkrét modellt levezetésével veszi górcső alá a filmet mint a szellemi alkotások pregnáns és költségigényes példáját. Azt vizsgálja: közgazdasági szempontból számszerűsíthető-e az, hogy a kontinentális jogban igen szigorúan kezelt személyhez fűződő jogok (*droit moral*) milyen tényleges, pénzben mérhető különbséget jelenthetnek a *common law*-beli szabályozással ellentétben. Azaz, keletkezik-e részleges, korlátozott forgalomképesség a szigorú *droit moral* szabályozás folytán, az generál-e esetleg diszkont értéket a piacon olyan szerzői jogi 'termékekkel' szemben, amelyek látszólagos tulajdonjogi korlátok nélkül, egyszerű és gyors módon tudnak az áruforgalomban részt venni, eljutni a felhasználó közönséghez. E kérdés kapcsán felvetődik, hogy ideológiai szempontból magasabb értéket képvisel-e a szerzőknek/alkotóknak a szigorú *droit moral*-ban megtestesülő 'művészi vétőjoga', szemben a felhasználók és közvetítők gazdasági tevékenysége által a piacon szabadon generálható tőkével, egy kevésbé limitált, forgalomképesebb szellemi termék gazdasági szereplése esetén.

A szerző az elemzés sorát azzal egészíti ki, hogy megvizsgálja: vajon közgazdasági szempontból mérhető-e az idő múlásának jogkeletkeztető hatása a fogyasztó oldalán, ahol a fent említett kvázi közös tulajdon jön létre a 'várományosok' javára, és a jogelenyésztető hatása az alkotó mint eredeti tulajdonos, illetve a származékos tulajdonos (örökös, akár kötetmi jogi tulajdonos) oldalán. Az idő múlásával az egyik jog fogy, a másik pedig növekszik. Az a kérdés, hogy létezhet-e egyáltalán ilyen jogfogyatkozás már megjelent a jogirodalomban és a bírói gyakorlatban is, és a szerző/alkotó jogutódjának kezében a szerzői jog személyiségvédelmi tényezőjének 'elhalványodása' az idő múlásának következtében egyre inkább elfogadottá válik.

A német judikatúra már az 1980-as évek végén határozottan állást foglalt ebben a kérdésben – az *Oberammergauer Passionsspiele*⁷ kapcsán – több ítéletében, a Bundes Verfassungsgericht (német Alkotmánybíróság) pedig – mérföldkőnek számító álláspontot teremtve – a *Bertolt Brecht*-hagyaték kezelése kapcsán kimondott ítéletben (2001).⁸

Az idő múlásának kérdése abszolút szerkezetű jogviszonyban már önmagában a tulajdonjog rendhagyó tárgyára enged következtetni, valamint rendhagyó tulajdonosi körre, rendhagyó viselkedési módusokkal, amelyek a szellemi alkotás sorsát alapjaiban meghatározzák, azok *differentia specifica*-ját társadalom érdekében történő felhasználás mozzanatában kirajzolják. Így nyer értelmezést a *Világhy Miklós* által lefektetett tézis: „A szellemi alkotások joga a legszélesebb értelemben azokat a társadalmi viszonyokat szabályozza, amelyek a szellemi alkotás létrehozásával és a társadalom érdekében való felhasználásával kapcsolatosak”.⁹

III. Az öröklési jogi szabályok alakító szerepe a szellemi hagyatékok sorsában

A tulajdonjognak – bármi is képezze annak pontos tárgyát – egyik természetszerű velejárója annak időről időre történő átszállása egyik jogosulttól a másikra, amelynek egyik formája az öröklés. Annak véletlenszerűsége pedig gyakran, szinte mindig szükségszerű és akaratlan tulajdonközösséget hoz létre.

A szellemi alkotások kiemelt társadalmi értéke, és a már *Világhy* által kifejtett „a társadalom érdekében való felhasználásuk”¹⁰ gondolata újra és újra felveti az öröklési jogi szabályok újragondolásának igényét, amelyeket *Boytha György* is hasonlóan fogalmaz meg a szellemi termékek hasznosításával, a közönséghez való eljuttatásával kapcsolatban: „...amikor több örökös hozzájárulásától függ a szellemi termék felhasználásának engedélyezése. Ez megnehezíti a jogszerű felhasználáshoz szükséges hozzájárulások biztosítását, részben az érintettek közötti egyetértés esetleges hiánya, részben egyes állagörökösök közömbössége vagy a fokozódó migráció következtében lehetetlenül elérhetősége következtében. E tekintetben a jelenlegi törvényi szabályozás nem bizonyult kielégítőnek. (...) Meg kell viszont akadályozni, hogy az autorizációs jog gyakorlása rendeltetésével ellentétben, az érintett személyen kívül álló okból, vagy egyes örököstársak érdektelensége, esetleg az

⁷ BGH, 28.11.1985 – I ZR 104/83

⁸ Hauke Sattler: *Das Urheberrecht nach dem Tode des Urhebers in Deutschland und Frankreich*, 2010., V&R Unipress, 43. o. és 60. o.

⁹ Világhy Miklós: *A szellemi alkotások jogi védelmének elvi alapjai a szocialista jogrendszerben*, in: ÁJTI Értesítője, 1960/2-3., 148. o.

¹⁰ Dr. Bacher Vilmos: *A szellemi tulajdon védelme és a Ptk.*, in: Polgári Jogi Kodifikáció, 2000/3. 23–32. o.

engedélyezendő felhasználás szokásos engedélyezési szempontjaitól független indítéka folytán, az örökösársak többségének akarata ellenére meghiúsulhasson.”¹¹

A dolgozat III. fejezete az öröklési jogi szabályok részletes elemzésével arra világít rá, hogy a szellemi alkotások öröklése/örökítése milyen formában hat a szerzői művek, egész szellemi hagyatékok alakulására, milyen módon töltik be társadalmi rendeltetésüket, vagy éppen milyen módon hiúsul az meg, pontosan a jogi szabályozási környezet okán.

Az öröklés során keletkező véletlenszerű tulajdonközösség, *communio incidens* kvázi minősített esete, amikor az eltérő generációk képviselői, a leszármazók, a túlélő házastárs, a korábbi házasságok gyermekei és új házastárs kerül – az új demográfiai tendenciák által is jól láthatóan – a szellemi hagyatékok közös tulajdonosi pozíciójába. A személyes indítékok, a generációs szemléletbeli különbségek és az igényekből eredő eltérő gazdasági motivációk a szellemi hagyatékok alakulásában/alakításában a XXI. században szinte megvalósítják *Boytha György* fentebb vázolt imperatívuszát.

Még bonyolultabb azonban a helyzet, amikor a szellemi hagyatékok egyes tulajdonosi részjogosítványait eltérő személyek öröklik/örökölhetik, mint például a franciaországi szabályozásban, ahol a szellemi hagyatékok hasznosításának jogait a törvényes örökösök öröklik, a '*droit moral* örévé' pedig – a 'hűség vélelmére' (*présomption de fidélité*) alapozva – a legközelebbi hozzátartozó vagy túlélő házastárs válik, aki egyébként, a francia öröklési jogi szabályozás szerint, hagyományosan nem minősül törvényes örökösnek.¹²

A szerző számos jogeset elemzésével ismerteti az európai jogrendszer szabályozási érdekességeit, különös figyelmet szentelve a francia „anomáliáknak”, azoknak a fenti jogosultsági eltérésekből és öröklési hierarchiákból eredő következményeinek, amely egész könyvtárszobákat kitevő jogtudományos viták alapját szolgáltatta, és a dolgozatban is tömören vázolásra kerül.

Az új Ptk. az öröklési jogi szabályozás terén radikálisan új szabályokat vezetett be Magyarországon. Nem a jogintézmények újdonsága teszi radikálissá, hanem az, hogy az öröklési jog az a területe a magyar polgári jognak, ahol a legkevesebb változás történt az

¹¹ Dr. Boytha György: *A szellemi alkotások joga és az új Ptk.*, in: Polgári Jogi Kodifikáció, 2000/3. 13–23. o.

¹² Hauke Sattler: *Das Urheberrecht nach dem Tode des Urhebers in Deutschland und Frankreich*, 2010., V&R Unipress, 96. o.

elmúlt századokban. Részben a hagyomány ereje, részben a jól bevált megoldások kezelhetősége tartott életben bizonyos évszázados szabályokat.

A magyar társadalomstruktúra demográfiai összetételének lényeges változása volt az, amely az öröklési jogban azt a paradigmaváltást indukálta, amely a legjellegzetesebben a házastársak öröklési jogának a változásában, bizonyos speciális vagyontárgyak öröklésében, az utóöröklés intézményének újbóli bevezetésében és a kötelelesrész mértékének megváltoztatásában tükröződik.

Az új Ptk. kodifikációs tevékenységének néhány momentumát áttekintve a szerző az új szabályozás mentén elemzi azt a kérdést, hogy a szellemi alkotások öröklésében az új szabályozás milyen megoldásokat hordoz, valamint *de lege ferenda* milyen további lehetőségeknek nyit esetleg utat.

Bármennyire is igyekeznek azonban a jogalkotó, sokszor maguktól a szerzőktől/alkotóktól is védeni kell a saját műveiket, mert azok elpusztításában nem egyszer a szerzők maguk válnak tettesekké, mert például a házastársi vagyongosztozásban nem kívánnak osztozkodni; más esetekben a hitelezők elől rejtegetik alkotásaikat, vagy a haláluk esetére a műveik elpusztításáról rendelkeznek. Néhány jogeset mentén a szerző a fejezet végén rávilágít a szerzők, a közvetlen jogutódok ebbéli felelősségére, és ezáltal a hatályos Alaptörvényünk (2011. április 25.) XIII. cikkében lefektetett, a tulajdon védelméről szóló és az azzal járó társadalmi felelősségre is.

IV. Az emberiség közös tulajdona és felelőssége

Victor Hugo az 1878-as párizsi írókonferencián így szólt: „Hosszú távon az írónak csak egy örököse van: az emberiség szelleme és a *domaine public*”.¹³

Az emberiség univerzális kulturális öröksége közös felelősségünk, mivel csak idő kérdése, és mindannyiunk feladatává válik a szellemi örökségünk megóvása és épségben való átadása a következő nemzedékeknek. A szellemi alkotások szerzői/alkotói műveik által élnek tovább, amikor azokat ránk hagyják.

¹³ Peter Baldwin: *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014., 243. o.

A IV. fejezet arra tesz kísérletet, hogy olyan univerzális, objektív értékelési rendszert vagy módszert találjon, amelynek alapján az emberiség mint egyetemes örökös, kezelni tudná a szellemi alkotást, az alkotó egyén szubjektív megnyilvánulását egy olyan zsinórmérték körvonalazásával, amelynek alapján e rendkívüli felelősség mérhető lenne. E fejezet számos jogeset mentén olyan értelmezési tartományt igyekszik megrajzolni, amelyben a szerzőket/alkotókat követően a jogutódok, majd a szerzői jogi védelmi idő lejártával az oktatás és a köztudat formálói látják el azt a feladatot, hogy az alkotó szellemiségének különböző produkciókban, publikációkban testet öltő megnyilvánulásain, a szerző megfelelő társadalmi megítélésén, jó hírnevén csorba ne essék, hogy ne sérüljenek a szerzői jogok és az ahhoz kapcsolódó vagyoni jogok.

Ilyen deklarált jogi/társadalmi zsinórmérték nem lévén, azt a „sorok között”, vagy a lelkiismeretünkben kell megtalálni. A judikatúra azonban a vázolt esetek tanulságaként ad némi útbaigazítást attól függetlenül, hogy a szellemi tulajdon kezelési körébe eső felelősség kérdése nem feltétlenül, vagy nem kizárólag jogi kérdés. A jogi felelősség oldaláról nézve – kontraktuális jogviszony keretein belül – kérdés, hogy egyáltalán értelmezhető-e a szellemi hagyaték gondozásából származó feladat.

A kérdésfelvetés árnyalásaképpen alapos vizsgálatnak veti alá a szerző azt az aspektust is, hogy milyen személyes vagy társadalmi felelősség terheli magát az alkotót, hogy mit bocsát átmeneti élet után a *domaine public*-be, hiszen az alkotmányos alkotói, a művészet és szólásszabadság zászlaja nem ad feltétlen mentelmi jogot.

Az *Exceptio Artis* kérdéskörében jogi szempontból vizsgálva az írók/alkotók felelősségét, két mozzanatot kell megkülönböztetnünk: az objektív (anyagi) és a szubjektív (szándék) elemet. A gondolat maga szabad, a szólásszabadság határait feszegető megnyilvánulások, írások, nyilvánosságra hozatala az az aktus, amelyben az objektív felelősség a közvetítő oldalán megáll. Az élő alkotó maga is felel a saját megnyilvánulásaiért. *Sartre* az „elkötelezett irodalom“ tézisében fogalmazza meg az írói felelősség körvonalait. Az alkotóművészet társadalomra gyakorolt hatását és annak előbb-utóbb a tételes jogban történő megjelenését szemlélteti a szerző néhány releváns jogeset mentén.

Az alkotóművész hiteles személy, akit a közismertsége kötelez bizonyos társadalmi szerepvállalásra, ahogy *Foucault* is fogalmaz: „az alkotót művei határozzák meg, a közönség

erkölcsi mintaként tekint nemcsak a műre, hanem az alkotóra is, így komoly társadalmi felelősség hárul reá.”¹⁴

Kutatásom nem lenne teljes, ha a vázolt sokrétű felelősséget nem elemezném röviden a közrend, a *l'ordre public* oldaláról is.

A hatályos szerzői jog és a szellemi alkotások egészét szabályozó jogszabálytömeg mint jogágazati szabályrendszer, része annak a közrendnek, amely a társadalmi együttélés alapelveit, értékrendjét alkotja. Nem válhat a kultúrpolitika eszközévé, és ebben megnyilvánul a jogalkotó felelőssége is.

V. A digitális rei vindicatio – A XXI. század kihívásai a szerzői jog területén

A szellemi tulajdon, annak a tulajdonjogi és a szerteágazó felelősségi vonatkozásain végigtekintve az V. fejezet a mai, a XXI. századi állapot tömör vázolására vállalkozik: a kiberaktivisták, az Európai Unió és a nemzetközi porond legiszlációjában zajló kihívásokat, eredményeket összegzi. A megváltozott, ma már digitális világban, ahogyan *Jochen Marly* fogalmaz, a szerzői jog sokak szerint a technológia vívmányai által állított kihívásokra kapálódzó pusztá reakciós folyamattá szűkült.¹⁵ Vajon kapitulál-e majd a jogalkotó és a jogalkalmazó a *Vox Populi* hallatán?

A nagy liberalizációs reményekhez képest óriási csalódást okozott sokak számára az, hogy az Európai Parlament és az Európai Tanács 2019. március 26-án elfogadta a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról szóló 2019/790 EU irányelvet^{16,17}. Az EU politikusainak fenti döntését heves vita övezi, mivel a fogyasztók, a tartalomszolgáltatók és az érdekképviselői hatóságok teljesen eltérően látják az új irányelv céljait és üzenetét.

Peter Baldwin gondolata¹⁸ szinte legitimálni tűnik a kiberaktivisták és a XXI. század felhasználóinak igényét, amikor a jelen kort az 'új patronage' korának nevezi. Néhány „kóbor” alkotón kívül nem akad már igazából olyan alkotó, akit ne valamilyen adófizetői állami kultúrpolitikai intézmény finanszírozna, különösen Európában; az USA-ban pedig az

¹⁴ Gisèle Sapiro: *The legal Responsibility of the Writer Between Objectivity and Subjectivity*, 2016., in: *Literary Trials – Exceptio Artis and Theories of Literature in Court*, edited by Ralf Grüttemeier, Bloomsbury Publishing, New York, 22. o.

¹⁵ Jochen Marly: *Die Weiterentwicklung des Urheberrechtes im Informationsalter*, 2000., in: *Recht und Rechtswissenschaft*, Hrsg.: Müller-Graf, Roth, C.F. Müller Verlag Heidelberg, 2000., 237. o.

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról, Hivatalos Lap L 130, 2019.május 17., 92.o.

¹⁷ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CONSIL:PE_51_2019_INIT&qid=1557827296579&from=HU

¹⁸ Peter Baldwin: *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014., 407. o.

adókedvezményt biztosító filantróp dollárok töltik be ugyanezt a szerepet. A tudományos kutatás, az egyetemi műhelyek világszerte szinte kizárólag állami költségvetésből gazdálkodnak. *Baldwin* felteszi a kérdést, hogy jogos-e az *academia* által már egyszer megfizetett kutatási eredményeket újra megfizettetni az érdeklődőkkel, például drága folyóirati előfizetések útján?

A szerzői jogi védelem fejlődése, mint láttuk, nemcsak horizontális (privilégiumok, törvényi szintű szabályozás, nemzetek közötti szerződések és egyezmények), hanem vertikális irányt is mutat, hiszen a technológia fejlődésével a szerzői jog által védett tárgyak köre is egyre bővült: a gutenbergi utánnomástól, az előadó művészeti tevékenységtől, a képzőművészeti alkotásoktól a digitális művekig a fejlődés egyre önjáróbb módon termeli ki az új műtípusokat, fórumokat és felhasználási módokat. Ezekkel lépést tartani újabb kihívást jelent a jogalkotó és jogalkalmazók számára is.

Jogászként szomorú lenne azt mondani, hogy ezzel a probléma megoldódott, mert így a további kutatás redundánssá válna.

A kutatás eredményeinek rövid összefoglalása

VI. Facit

A dolgozat során felvonultatott rendkívül színes jogesetcsokrot végigtekintve a szerző arra a megállapításra jutott, hogy a szerzői mű társadalmi felhasználása és társadalmi érvényesülése számos és sokféle korlátba ütközhet. A neuralgikus pontok azonosítását követően lehet elindulni abba az irányba, hogy *de lege ferenda* hogyan tud segíteni a jog. A kérdéskör húrját tovább feszíti az a tény, hogy a problémák nem mindegyike jogi jellegű vagy eredetű, így kívül esik a jogalkotó kompetenciáján, azonban kihatással van a szerzői művek létezésére, és csak gondos mérlegeléssel lehet – esetleg – vagy nem lehet jogalkotóként vagy jogalkalmazóként közrehatni, fellépni az érdekérvényesítés igényének felmerülésekor, illetve éppen melyiknek/kinek az érdekének érvényesítése mellett lehet/kell lándzsát törni.

A dolgozat bevezetőjében a szerző már jelezte, hogy leíró jelleggel nyújt betekintést egy társadalmi jelenségbe, a művészeti alkotótevékenységbe és annak jogi szempontból releváns

aspektusaiba. Az elemzést követően az alábbi főbb gócpontok rajzolódtak ki a szerzői művek társadalmi érvényesülésének kérdéskörében.

Négy főbb halmaz vázolható:

- a szerzői műhöz mint a tulajdonjog tárgyához köthető esetkörök;
- a szerző/alkotó személyéhez köthető esetkörök;
- a szerzői mű mint önállósult életet élő 'egység' létezéséhez, társadalmi és politikai 'szerepvállaláshoz' köthető esetkörök;
- a társadalom, a társadalmi igényhez köthető esetkörök.

Összegésképpen tekintsük át részletesen e négy esetkört:

1.

A szerzői művet mint a tulajdonjog tárgyát illetően, a tulajdonjog tartalmi elemeit nézve láthattuk, hogy a tulajdon klasszikus definíciója nem alkalmazható rá, a tulajdonjog minden részjogosítványa másképp valósul meg, másképpen működik. Az abszolút szerkezetű jogviszony már ott megtörik, ahol a nyilvánosságra kerül egy alkotás, és a 'tulajdonos' kvázi elveszíti a tulajdon tárgya feletti monopóliumot. Az időbeli korlát pedig a tulajdonjog abszolút jellegétől teljesen rendszeridegen. A birtoklás, használat, hasznosítás és rendelkezés a dolog felett – mint a tulajdonjog gyakorlásának részjogosítványai –, teljesen más mechanizmus szerint valósulnak meg, hiszen a 'dolog' dologkénti minősítése már nem áll meg teljesen.

2.

A szerző/alkotó személyéhez köthető esetkörökön belül tovább bontandó a kérdés- és problémalajstrom aszerint, hogy

a) még élő szerzők/alkotók esetén a szerző/alkotó tudatos vagy nem tudatos esetleges társadalmi szerepvállalása, e körben a társadalmi és morális felelősségének, példamutató életvitelének, közéleti szerepvállalásának esetei, valamint személyes hozzáállása saját műveinek kezeléséhez, az azok nyilvánosságra hozatalával vagy éppen elrejtésével, megsemmisítésével kapcsolatos esetek, valamint a szerzői alkotóközösségben létrejövő közös tulajdoni helyzetek esetei;

b) a szerzőt követő jogutódlás esetkörei, ahol az esetleges/eshetőleges közös tulajdon keletkezése, az öröklési jogi kérdések, azon belül a törvényes öröklés, a kötelesrész

problematikája, a végrendelet léte vagy éppen nemléte, annak megfelelő tartalma, annak megfelelő végrehajtása vagy éppen ignorálása formálja a szerzői mű sorsát;

c) a védelmi idő lejárta után keletkező 'társadalmi közös tulajdon', a szerző/alkotó személyét, jó hírnevét e helyzetben érintő kérdéskörök.

3.

A szerzői mű, amint kikerül a nyilvánosságra, önálló élet él, elsődleges célját, küldetését ezzel teljesítve be. Mint egy eltévedt puskagolyó, inentől kezdve kiszolgáltatva van annak, hogy integritása épségben maradjon, adaptációkon keresztül ne deformálódjon nem kívánt irányba, hanem tovább éljen, haladjon a korral (*droit de respect*), eredetét ne vonják kétségbe (*droit de paternité*), hanem az emberiséget gazdagítva inspirációs forrásként szolgálhasson. A szerzői mű önálló életéhez hozzátartozik az is, hogy óhatatlanul vagy szándékosan politikai, vallási és ideológiai harcok szimbólumává válhat, amely csak bizonyos történelmi távlatból értékelhető, helyezhető el a megfelelő értelmezési tartományban. Tovább árnyalódik a szerzői mű önálló életének kérdésköre aszerint, hogy a szerző/alkotó még él-e, vagy a jogutódai, illetve a *public domain* hatáskörébe került már.

4.

A szerzői mű nem öncélú, attól függetlenül, hogy szerzője/alkotója eredetileg hogyan szánta. Bizonyos időbeli távlatból beigazolódhat a társadalom befogadása és igénye egy adott mű vonatkozásában, egy adott szerző/alkotó adott műve vagy egész életműve elfogadása, elutasítása vagy szimbólummá alakulása vonatkozásában. Ebben a perspektívában bontakozik ki az a problémakör, hogy a szerzők/alkotók, művek, életművek érdeke ütközhet a társadalmi érdekekkel, ugyanis a társadalom egyedei, a felhasználók, a nézők, a műkedvelők és egyben a kulturális örökség letéteményesei is rendelkeznek jogokkal. Ebben a körben rajzolódik ki annak a kérdése, hogy a jogbiztonság ilyen helyzetben kit szolgál, milyen módon biztosítható a társadalmi és jogi prioritások megfelelő kezelése, melyik prioritás egyáltalán hova helyezhető. Számos jogesetet sorakoztattam fel annak demonstrálására, hogy az állam jogalkotó és jogalkalmazó hatalma miképpen él a cenzúra eszközével, az életművek államosítása, kezelésbe vonása vagy egyéb módon történő kontroll gyakorlásával. Ennek adott időbeli jogszerű vagy jogszerűtlensége megint csak történelmi távlatból értékelhető igazán. A különböző történelmi korok ezeken az érdekkörökön belül más és más helyre teszik a prioritást és az ehhez kapcsolódó törvényhozást. Az alapérdekek ütközésének feloldását biztosító személyek és intézmények cselekedetei nagyszerű barométerei az aktuális művészeti, kulturális és nem utolsósorban politikai klímának, ahogyan az *Sydney Pollack*

szavaiból is kitűnik:¹⁹ a szellemi alkotások jogalkotásában és jogalkalmazásában a társadalom méltósága tükröződik.

A szerző több mint huszonöt éves praxisának mérlege és e dolgozat bőséges jogeseteinek példái azt mutatják, hogy a fenti négy esetkörbe eső okok folytán még ma is számos rendkívüli szellemi alkotás hever lakat alatt, elzárva a közönség, a felhasználók előtt. Mindegyik esetkörre más-más jogalkotói lépés szükségeltetne, és az érdekek különbözősége okán a kompromisszum csak érdekmérlegeléssel érhető el.

A szerző nem érezte a kellő legitimitást arra, hogy az adott tudományos kérdésre megoldást adjon, fő törekvése a probléma és kérdéskör exponálása volt. A számba vett jogi és nem feltétlenül jogi problémák, kételyek és kérdések felvetése az, amely e gondolati összefoglalót alkotják.

Abstract

The subject matter of the Ph.D. is a classic civil law topic – ownership rights, but in respect of a special object of property: intellectual property and the interrelation of property rights with the social effectiveness of the works themselves.

From their birth and their disclosure to the public creative works live independent lives, they exert their impact in undeterminable space and time.

Ownership in this case is special, limited in time (post mortem auctoris +70 years), the creators regardless of their conscious or unintentional objectives become important protagonists in shaping the public opinion and spirit.

The analysis regards the creator as an internal unit in itself. On the other hand, it examines the created work in the outside world, its role in society, both aspects in a comparative study of continental and the very different common law ownership rules, civil law and public law restrictions thereof.

The subtitle “Case studies” leads us to conclude that it is through the analyses of numerous and varied cases that the author describes the complexity of intellectual property rights,

¹⁹ Peter Baldwin: *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014., 3. o.

pointing out the great responsibility mankind bears in creating, safeguarding and consuming the works of the intellect.

Each and every one of us, our conscious acts are being examined: the individual, the creator under the *exceptio artis* and the *l'ordre public* clauses, the mediators, the users, the legal successors, the legislators in respect to censorship and culture as a means of politics, the consumers and the public as well.

The research conducted tries to answer the question whether it is possible to regard intellectual property within the same definition as conventional property as defined by civil law, an absolute right, bearing in mind that the object of this special ownership title is owned by the creator itself, but also forms part of the intellectual common heritage of mankind, hence generating a future title on the side of the public, the individuals that society is comprised of.

Along these questions the author examines also from a historical point of view how the different jurisdictions – continental and common law – regulate the different aspects of ownership rights, how some of the inclusive elements of ownership rights, like the strict *droit moral* under the continental regime influences the social performance of a creative work and if from an economic standpoint a monetary/financial difference in the value of a work could result from the different treatment under different jurisdictions. Could it actually be said that a strictly guarded continental *droit moral* generates a discount value on the market opposed to works that circulate in a seemingly more liberal way under the common law, with easier, faster access to the public, or does the continental 'artistic veto right' represent a real monetary or only an ideological value?

The analysis continues by looking at the possible legal aspects of the passage of time, does time as such have a rights-growing effect on one side, the quasi common property presumptive heirs, and a rights diminishing effect on the original creators', their immediate successors' side?

The fact that such a 'rights shifting' question may arise at all in an absolute right such as ownership rights, leads us to understand that we have a very special object of ownership rights at hand, with very special owners attached to them, who have very special behavioral habits. All these aspects will, however, determine the life of a work in its core and lead to the conclusion that the *differentia specifica* of a work lies in the *utilization for the social benefit* momentum. Hence, the immense importance and responsibility of the succession rules from the legislative and the implementation/utilization side as well, all have an impact on the life and afterlife of a complete oeuvre. Such responsibility with time extending to all members of society, as *Victor Hugo* pointed

out in 1878: "in the long run the writer has only one heir; the human spirit and the public domain".²⁰

Az értekezés áttekintő tartalomjegyzéke

Köszönetnyilvánítás

Bevezető

1. Tematikai kontextus
2. A disszertáció tárgya
3. Kutatásmódszertani megközelítés
4. Terminológia
5. Spektrum
6. Történelmi aktualitás
7. Tartalmi áttekintés

I. A szerzői mű fogalma, történeti áttekintése

- I. 1. A szerzői jog és a szerzői mű fogalmának alapjai
- I. 2. A szerzői jog történeti fejlődése, a művészi alkotások jogi felfogásának alapjául szolgáló történeti alakulás áttekintése
- I. 3. A digitális korszak új kihívásai

II. Az erkölcsi és vagyoni jogok elkülönülése

- II. 1. A szerzői alkotás mint a tulajdonjog sajátos vagyontárgya
- II. 2. A szellemi tulajdon áru jellege, forgalomképessége
- II. 3. A szellemi alkotások tulajdoni és közös tulajdoni kérdésköre
- II. 4. Excurzus/esetpélda: A film mint közös tulajdoni szellemi alkotás
- II. 5. A szellemi alkotások tulajdonosi várományosai
- II. 6. A pupillus/furiosus esetei

III. Az öröklés jogi szabályok alakító szerepe a szellemi hagyatékok sorsában

- III. 1. Az európai öröklési jogi szabályok érdekességei

²⁰ Peter Baldwin: *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014, p. 243.

III. 2. Az utóöröklés

III. 3. A speciális vagyontárgyak a hagyatékban

III. 4. A házastársak helyzete az öröklési jogi szabályokban

III. 5. A kötelesrész

III. 6. Az öröklési szerződés

III. 7. Szerzők – jogutódok – tettesek

IV. Az emberiség közös tulajdona és felelőssége

IV. 1. Felelősség a szellemi alkotások és a hagyaték kezelésében

IV. 2. Exceptio artis – a művészet mentelmi joga alatt

IV.3. L'ordre public – a közrend mentelmi joga alatt

V. A digitális rei vindicatio

VI. Facit

Epilógus

Az értekezés témakörében megjelent publikációk jegyzéke

Hazai Kinga: *Mégis kinek a filmje*, 2015., in: Magyar Tudomány, 2015.07., 855. o.

Hazai Kinga: *Domiciliation of Intellectual Property*, 2016. július, Jogászvilág

Hazai Kinga: *Mégis kinek a kincse*, 2016., in: Magyar Tudomány, 2016.05., 584. o.

Hazai Kinga: *Mégis kinek a gondolata*, 2017., in: Magyar Tudomány, 2017.01., 51. o.

Válogatott bibliográfia

- Allfeld, Philipp:** *Urheber und Erfinderrecht*, 1923., Berlin, Verlag von Julius Springer, Hrsg.: E. Kohlrausch und W. Kaskel in: *Enzyklopädie der Rechts- und Staatswissenschaft – Abteilung Rechtswissenschaft*
- Balás P. Elemér:** *Szerzői jog*, in: Szladits Károly: *Magyar Magánjog I.* Grill Kiadó: Budapest, 1941.
- Baldwin, Peter:** *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014.
- Bappart, Walter:** *Wege zum Urheberrecht*, Frankfurt /M., 1962.
- Bird, Robert C. és Pontee, Lucille M.:** *Protecting Moral Rights in the United States and the United Kingdom: Challenges and Opportunities under the U. K.'s New Performances Regulations*, in *Boston University International Law Journal*, Vol. 24:213–282. o.)
- Boccon-Gibod, Thomas:** *Duguit, et après? Droit, propriété et rapports sociaux*, in: *Revue internationale de droit économique*, 2014/3 t. XXVIII | 285–300 o.; ISSN 1010-8831
- Boytha György:** *Whose right is copyright?*, 1983., in: *Boytha György válogatott írásai*, szerk.: Csehi Zoltán, Gondolat Kiadó, Budapest, 2015.
- Caron, Christoph:** *Droit d'auteur et droits voisins*, 2006., Paris
- Coing, Helmut:** *A jogfilozófia alapjai*, 1996., Osiris Kiadó, Budapest
- Desbois, Henri:** *Le droit d'auteur en France*, 1966., Dalloz
- Edelman, Bernard:** *Droit d'auteur droits voisins*, Éditions Dalloz, Paris 1993.
- Faludi Gábor:** *Szerzői jog, iparvédelem és a Ptk. koncepciója*, in: *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2003/2. 3–14. o.
- Fichte, Johann Gottlieb:** *Beweiss der Unrechtmaessigkeit des Büchernachdrucks*, Berlinerische Monatszeitschrif, Bd. 21, 1793.
- Foucault, Paul-Michel:** *Qu'est-ce qu'un auteur?*, *Bulletin de la Société française de philosophie*, 63e année, no 3, juillet–septembre 1969., pp. 73–104. (Société française de philosophie, 22 février 1969.; débat avec M. de Gandillac, L. Goldmann, J. Lacan, J. d'Ormesson, J. Ullmo, J. Wahl.), *Dits Ecrits Tome I* texte n°69
- Földi András és Hamza Gábor:** *A római jog története és intézvényei*, Tankönyvkiadó Budapest, 2014.
- Frank Ignác:** *A közigazgatás törvénye Magyarhonban*, I. –II. rész, 3 kötetben, Egyetemi Nyomda („a Magyar Királyi Egyetem betűivel”): Buda 1845–1846–1847. Az első Rész reprint kiadása megjelent Közgazdasági: Budapest 1987

- Grieser, Dietmar:** *Glückliche Erben – Begegnungen mit den Nachlaßhütern bekannter Dichter*, 1985., Deutscher Taschenbuchverlag
- Grunert, Eike Wilhelm:** *Werkschutz contra Inszenierungskunst – Der urheberrechtliche Gestaltungspielraum der Bühnenregie*, 2002., München, Verlag C. H. Beck
- Grüttemeier, Ralf** (editor): *Literary Trials – Exceptio Artis and Theories of Literature in Court*, Bloomsbury Publishing, New York
- Gyertyánfy Péter:** *Boytha György pályája és a szerzői jog természete*, 2015., in: Boytha György válogatott írásai, szerk.: Csehi Zoltán, Gondolat Kiadó, Budapest, 2015.
- Hardin, Garrett:** *The Tragedy of the Commons*, 1968. December 13.
- Harris, Lesley Ellen:** *Canadian Copyright Law*, 2014., 4th edition, Published by John Wiley & Sons Inc., Hoboken, New Jersey
- Jakab Éva:** *Szerzők, kiadók, kalózok*, 2012., Akadémiai Kiadó, Budapest
- Jaszi, Peter:** *Toward a Theory of Copyright: the Metamorphoses of „Authorship”*, Duke Law Journal No. 1. , 1991., 455–502.
- Jayme, Erik:** *Rechtsfragen der Operette*, 2015., in: Kunst und Recht, 2015/1., 5-23. o.
- Joyce, Craig – Leaffer, M. – Jaszi, P. A. – Ochoa, T.** (2010): *Copyright Law, Eighth Edition*, Lexis Nexis
- Kenedi Géza:** *A magyar szerzői jog*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat, Budapest, 1908.
- Kis Réka:** *Az Európai Unió hatásköre a szerzői jog területén*, 2017., in: Acta Universitatis Sapientiae, Vol. 6, No. 2, 2017, 279–296 o.
- Kohler, Joseph:** *Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht*, F. Enke, Stuttgart, 1907.
- Kovács Bálint:** *Betiltának egy előadást az Operában a színészek bórszíne miatt – a Porgy és Bess című opera az Erkel Színházban*, 2018. január 17.
Index hírportál <http://www.opera.hu/musor/megtekint/porgy-es-bess-2017/?lan=en>
- Kováts Gyula:** *Az írói és művészi tulajdonjog*, Wickens F.C. és fia Könyvnyomdája Budapest, 1879.
- Kraft, Nikolaus:** *Aktuelle Vorschläge der EU-Kommission für den digitalen Binnenmarkt, Focus: Institutionen für kulturelles Erbe*, in: Kunst und Recht, 2016/2 – 2017/1, 108–113. o.
- Krejci, Heinz:** *Siegfrieds Kalaschnikow*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung Wien, 2013.

Laros, Ted: *Preparing the Ground for Artistic Freedom: Judicial Censorship of Publications in Pre-Apartheid South Africa, 1890–1948*, Journal of Dutch Literature, volume 5, number 2, December 2014., p. 35–61

Lontai Endre – Faludi Gábor – Gyertyánfy Péter – Vékás Gusztáv: *Magyar Polgári jog, Szerzői jog és iparjogvédelem*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2012.

Lontai Endre – Faludi Gábor – Gyertyánfy Péter – Vékás Gusztáv: *Magyar polgári jog, Szerzői jog és iparjogvédelem*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2017.

Mádl Ferenc és Vékás Lajos: *Nemzetközi Magánjog és Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Joga*, 1997., Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., 5. kiadás

Marly, Jochen: *Die Weiterentwicklung des Urheberrechtes im Informationsalter*, 2000., in: *Recht und Rechtswissenschaft*, Hrsg.: Müller-Graf, Roth, C.F. Müller Verlag Heidelberg, 2000.

Menyhárd Attila: *Dologi Jog*, 2014, ELTE Eötvös Kiadó

Molnár István: *Esettanulmányok a szellemi tulajdon-védelem és -menedzsment köréből*, szerk. Molnár István, 2010., Innoaid Kft.

Müller-Chen, Markus: *Grundlagen und ausgewählte Fragen des Kunstrechtes*, 2010, Zürich

Nathan, Hans: *Gedanken zum sozialistischen Güterrecht – Staat und Recht im Lichte des grossen Oktober*, Berlin, 1957., 282–335 o.

Nizsalovszky Endre: *A szerzői jog öröklése és a Ptk. tervezete*, in: Magyar Jog, 1958. június, 167–172. o.

Raizon, Helene: *La contractualisation du droit moral de l'auteur*, 2014. December 16., Académie Aix-Marseille

Recht, Pierre: *Le droit d'auteur, une nouvelle forme de propriété*, éd. J. Duculot, 1969.

Sattler, Hauke: *Das Urheberrecht nach dem Tode des Urhebers in Deutschland und Frankreich*, 2010., V&R Unipress

Schack, Haimo: *Urheber – und Urhebertvertragsrecht*, 7. Auflage, Tübingen 2015., Mohr Siebeck

Springer, Christian: *Giuseppe Verdi und Macbeth*, 2013, in: Kunst und Recht, 2013/2–2014/1., 90–104. o.

Szente Andor (1934): *Rádió, film és hangosfilm a szerzői jogban*, Kereskedelmi Jog Kiadása, Budapest

Szladits Károly: *A magyar magánjog vázlata*, Grill Károly Könyvkiadó Vállalat, 1937.

- Teilmann, Stina:** *British and French Copyright – A Historical Study of aesthetic Implications*, Department of Comparative Literature, University of Southern Denmark, 2004.
- Thomas, Stéphane:** *Droit d’auteur et dévolution successorale du droit moral*, Strasbourg 2001–2002, Université Robert Schuman de Strasbourg
- Toldy (Schedel) Ferencz:** *Néhány szó az írói tulajdonról*, Athenaeum, 1838.
- Troller, Alois :** *Die Begegnung von Philosophie Rechtsphilosophie und Rechtswissenschaft*, 1971., Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt
- Ulmer, Eugen:** *Urheber und Verlagsrecht*, 1980., Springer-Verlag Berlin Heidelberg New York
- Varga Csaba:** *Előadások a jogi gondolkodás paradigmáiról*, in: *Bibliotheca Cathedrae Philosophiae iuris et rerum politicarum*, Universitas Catholicae de Petro Pázmány nominatae Budapest, 1997., Osiris Kiadó
- Vékás Lajos:** *Bírálat és jobbító észrevételek az új Ptk. Törvényjavaslatához (a zárszavazás előtt)*, in: *Magyar Jog* 2013/I., 1–7. o.
- Vékás Lajos:** *Grosschmid szelleme és gondolatai az új Polgári Törvénykönyv öröklésjogi szabályaiban*, in: *Magyar Jog*, 2013./5, 257–264. o.
- Vékás Lajos:** *Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója*, in: *Magyar Közlöny* 2005/11. sz.
- Vékás Lajos:** *Az öröklési jog az új Polgári Törvénykönyv Vitatervezetében*, in: *Jogtudományi Közlöny*, 2007. május, 195–204 o.
- Vékás Lajos:** *Die Grundzüge des ungarischen Erbrechts In: Erbrechtsentwicklung in Zentral-und Osteuropa*, Hrsg.: Welser, Wien, 2009.
- Vékás Lajos – Gárdos Péter:** *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*, szerkesztette Vékás Lajos – Gárdos Péter, 2014.
- Vékás Lajos:** *Joseph Haydn „szerződésszegései” és a modern szerzői jogvédelem kezdetei*, in: *Magyar Tudomány*, 2002/4., 394. o.
- Vékás Lajos:** *A tudományos munka szerzői jogi védelme*, 1973., in: *A Tudományos-műszaki fejlődés és tudományigazgatás*, 7 (1973) kötet, 94–102. o.
- Vékás Lajos:** *A magánjogi kodifikáció kultúrtörténeti tükrében*, 2017, in *Acta Universitatis Sapientiae*, Vol. 6., 2, (2017) 215–226 o.
- Vékás Lajos:** *Ein Verfechter der europäischen Rechtskultur: Fährmann zwischen Ost und West*, 2015., *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 1/2015., 128–141. o.
- Világhy Miklós:** *A szellemi alkotások jogi védelmének elvi alapjai a szocialista jogrendszerben*, in *ÁJTI Értesítője*, 1960/2-3.

Wandtke, Artur-Axel: *Urheberrecht*, De Gruyter, Berlin, 2014.

Warburg, Frederic: *All Authors are equal – The publishing life of Frederic Warburg*, 1973., London, Hutchinson & Co. (Publisher) Ltd.

Weiss Emilia: *A Ptk. öröklési jogi könyvének koncepciója*, PJK, 2001/6., 16–28. o.

**EÖTVÖS LORÁND UNIVERSITY
FACULTY OF LAW
DOCTORAL SCHOOL OF LAW**

Kinga Hazai:

**The Role of Copyright and Inheritance Rights
in the Social Effectiveness of Intellectual Property**

Case Studies

Ph.D. Thesis

Thesis

Supervisor:

Prof. Dr. Lajos Vékás

Budapest, May 2020

Table of Contents

A brief summary of the objectives of the research project.....	3
1. <i>The subject matter of the research</i>	3
2. <i>The methods applied.....</i>	4
3. <i>The historical timeliness of the research</i>	6
A brief description of the inquiries and analyses	7
I. <i>The concept of the work of an author, a review of its history</i>	7
II. <i>The work of an author as a unique property of property rights; the differentiation of the moral and ownership rights; the circle of owners.....</i>	7
III. <i>The role that the regulations on inheritance rights play in the fortunes of intellectual heritage</i>	9
IV. <i>The common property of mankind and its responsibility.....</i>	12
V. <i>The digital rei vindicatio – The challenges of the 21st century in the field of authors’ rights</i>	13
A brief summary of the results of the research project.....	15
VI. <i>Facit.....</i>	15
Abstract.....	18
The table of contents of the dissertation	20
The list of publications on the subject matter of the dissertation.....	22
Select bibliography:.....	23

*„L’héritier ne fait pas le livre; il ne peut avoir le droit de l’auteur.
L’héritier ne fait pas le succès: il ne peut avoir le droit de la société”.*

*Victor Hugo*²¹

A brief summary of the objectives of the research project

1. The subject matter of the research

This dissertation analyzes a classic issue of property rights. However, it does so in relation to a unique subject of property rights: intellectual property. Each and every moment of our modern-day life is – in an invisible way – permeated by the substance of ownership rights and the issue of limiting ownership. For this reason, the basic issue of the present dissertation is what kind of interrelation exists between the implications of ownership and the social effectiveness of intellectual property.

Art and works of art as the fruits of creative work play an extraordinary role in shaping social consciousness. The ordinary legal relationship with its relative structure influences the general conditions of life that concern the mass of people in a very narrow radius. Even the legal relationship with its absolute structure – as classic property rights – will affect only those that it concerns directly. E.g. the dispute between neighbors is like this, irrespective of the fact that it is able to have a wider impact as far as the issues of emissions are concerned. After being born and shared with the community/the public, intellectual property, however, takes on an independent existence. It exerts its influence in imponderable space and time. It is from this fundamental point of orientation that we will look at the way ownership issues of intellectual property – the special ownership rights that are limited in time – influence the intentional or accidental role they and their authors play in society. The way that the other individuals in society – when they are in the position of users – interact with the authors, their works, and the third player in the tri-polar legal relationship, the mediators. It is from all three sides of this triangle that we will be dissecting the classic contents of ownership rights, the licenses and limitations that constitute their parts. In all cases, we will analyze how the work of an author lives its own independent life within this triangle, and how it meets its social function.

²¹ Victor Hugo: *Discours d’ouverture du Congrès littéraire international du 17 juin 1878.*, éd. Calmann Lévy, Paris 1978., p. 5. https://fr.wikisource.org/wiki/Discours_d%27ouverture_du_Congr%C3%A8s_litt%C3%A9raire_international

Furthermore, we will analyze “the interpretability of the general limitation on exercising your rights”, as provided for by Para 5:23 of the Civil Code, “in cases in which ownership rights and other substantive rights come into a collision.” The provision²² that “by using a work the owner shall not unduly limit other people in exercising their personal rights to intellectual property or other protected rights” will also be the object of our analysis. In this tri-polar legal relationship, this issue is, however, much more complex. Who exercises what rights, what kind of limitations will prevail, what protected rights enjoy priority even in different time scales? Art, starting out from the radius of creative activity, is a unique mediator of the general provisions of rights, moral norms and social coexistence. In such a way, in this role, it could be considered – with a little bit of abstraction – to be both a legislator and a law enforcer. Similar thoughts are formulated by *Lajos Vékás*. “The individual creative activity that is exerted by the intellectual author comprises – after all – of the activity of the whole society, the whole social environment both of which influence it in one way or another. Furthermore, it is not only the activities of the society that existed at the same time as the creation of the given work, but the past as well. The past in which the author developed, was educated, the past of several generations whose accumulated knowledge he acquired.”²³

Our dissertation takes stock of the genesis of intellectual property, the legal status of the authors and that of the inheritors, the fate of the works that were created, the social effectiveness and the substratum of art at the time of the creation. This is the primary subject matter of our thesis, while the secondary one will be the way the legal background was – because of the impact of the primary one – changing in the light of the creative activities of art. The synthesis of these two subjects will offer an insight into the social effectiveness of intellectual property.

2. The methods applied

The dissertation puts under the magnifying glass – both in the social and legal context – the legal and social role that creative activities play in shaping the consciousness of society, as well as the legal and non-legal experiences that manifest themselves in law, in judgments

²² Menyhárd, Attila; Vékás, Lajos – Gárdos, Péter (eds.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz* – Vol. I, Budapest, 2014., Wolters Kluwer, 5:23. § 951sk.

²³ Vékás, Lajos: *A tudományos munka szerzői jogi védelme*, 1973., in: *A Tudományos-műszaki fejlődés és tudományigazgatás*, Vol. 7 (1973), p. 95.

delivered in court, in the practice of the author as a lawyer and that of the players of the community of artists. This is done partly from a historical aspect, since we will see that this approach is indispensable to the present subject matter. The thesis relies heavily on the accomplishments of philosophy and the philosophy of law, since it was the great thinkers that have prepared the ground for certain tenets of jurisprudence, as it was put by *Troller*²⁴ in the following way: “Die großen Philosophen von der Antike bis ins neunzehnte Jahrhundert haben auch die Rechtsordnung umsorgt. Genannt sein nur Platon, Aristoteles, Cicero, Thomas von Aquin, Hobbes, Spinoza, Leibniz, Wolff, Kant, Hegel. Sie frugen nicht nur nach dem Wesen der Gerechtigkeit, sondern gaben Antworten auf Einzelfragen: so nach der besten Staatsform und der Regelung der allgemeinen Angelegenheiten und nach der Ordnung der Beziehungen der Privaten.”²⁵

The basic source of the author is provided by the practice of over 25 years. The present Ph.D. dissertation will offer insight into her own anatomical theater, in addition to exploring the global implications by going into the abundant details of the relevant cases of international legal practice. An additional aspect of the methodological approach is that the thesis examines the individual as a creator; the author as an internal entity. On the other hand, it also studies the role of the work created by the author in the outer world, in society. It evaluates how they interrelate to each other and to the society as a whole, and the interactions they produce.

This dissertation applies the characteristic features of monographs to offer introspection into the creative work of art as a social phenomenon and those aspects that are relevant to law, since it is impossible to present its full vertical spectrum. With the help of the methodology outlined above, the various focal points known to the author in the field of copyright issues, the author/creator, the inheritor and the life of the work of art are presented *de lege lata*. On the other hand, the legal cases with a demonstrative power – taken from the international palette – are inserted into the text thematically and not in a chronological order.

The subtitle of the dissertation – *Case Studies* – points to the conclusion that the author wishes to highlight the complex nature of intellectual property and the challenges faced by

²⁴ Alois Troller: *Die Begegnung von Philosophie Rechtsphilosophie und Rechtswissenschaft*, 1971., Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, p. 13.

²⁵ Translation by K.H: “The great philosophers have provided for the rule of law since ancient times until the 19th century. It suffices to mention Plato, Cicero, Hobbes, Spinoza, Wolff, Kant and Hegel. They were not merely asking questions about the essence of truth but offering answers to the basic issues, such as the most suitable form of government, the regulation of general affairs, as well as the order of the relations among private individuals.”

their authors, users and guardians by drawing up a list of several legal cases. Our common responsibility and playing our roles in a conscious way will also be put under the magnifying glass: the responsibility of the creating individual in light of *exceptio artis*, the responsibility of the mediators and users, the responsibilities of heirs of the rights, the responsibility of the legislators in using censorship or abusing intellectual property as a tool in their policies on culture, and the responsibility of the users, audience and general public. Our intellectual *patrimoine* is not private, but public business. The public business of us all.

3. The historical timeliness of the research

In 2014, the entering into force of the new Civil Code (act V of 2013) opened the way to a completely new spirit based on private autonomy and modern market economy that makes it possible to apply a far more liberal approach in civil law. It was this historic moment that inspired the author to prepare the present Ph.D. dissertation. It was the experience acquired during several years of legal practice that needed to be written down so that the subject matter of intellectual property could be analyzed in a fresh atmosphere, and especially the situation of the authors and inheritors of intellectual property, as well as the lives of the works. There is a further emphasis on what responsibility the Civil Code possesses in harmonizing the personal, civil law interests of the individual author and the public's interest in culture and education, especially in cases when the civil law interests are no longer exercised by the author, but his inheritors, his legal successors. In these issues the regulations on inheritance play an outstanding role, since they are able to shape the future of a whole intellectual heritage. An accidental and unwanted case of having common property may push the heritage of a given author into obscurity. With its infinite barricades of legal disputes driven by individual, family and financial interests it may block the way of important works to the community and the audience. The new Civil Code introduced several innovations in the field of inheritance law. We bear in mind that intellectual property is very unique 'stuff' that can be defined from the point of view of traditional substantive law only with major difficulties. We also take into account the potential eventualities – provided by the new Code – from the point of view of inheriting intellectual property and passing it on.

A brief description of the inquiries and analyses

I. The concept of the work of an author, a review of its history

A uniform definition of the concepts of *copyright* or *Urheberrecht* or *droit d'auteur* with the help of the terminology of civil law is almost impossible. Jurisdiction on the European continent defines the relationship between intellectual property and its author in substantially different ways from the Anglo-Saxon one. Within these very different systems of concepts certain eras have produced successively newer approaches. However, the leading motives are – in all cases – to be found in the 'apparent' social evaluation of the process of creation and its results as palpable products.

In order to offer a key to understanding the different systems of concepts and definitions, Chapter I outlines the decisive milestones in the historical development since our mentors have also reached the conclusion that “in our times the essence of copyright, its functions and significance can be understood only if their history is also taken into account.”²⁶

II. The work of an author as a unique property of property rights; the differentiation of the moral and ownership rights; the circle of owners

When we talk about intellectual 'property', are we allowed to interpret the concept of property under its classic definition with its absolute effect in civil law? We talk about property that belongs to its creator, but at the same time it constitutes the cultural public treasure of society as well, and for this reason, gives rise to quasi-ownership claims of the individuals that society consists of. Obviously, these are prospective claims. Since on the side of the author/legal successor we talk about ownership rights limited in time, the author of the dissertation calls the claimants of *post mortem auctoris* +70 years during their waiting time 'presumptive' owners. In the author's view, their future claims, just as the claims of the individuals that society comprises of, play a significant role in shaping the future and social effectiveness of the works of the authors.

²⁶ Gyertyánfy, Péter: *Boyta György pályája és a szerzői jog természete*, 2015., in Boytha György válogatott írásai, Csehi, Zoltán (ed), Gondolat Kiadó, Budapest, 2015., p. 575.

From this starting point, the property rights of intellectual works – just as the classic issues of civil law – lead the researcher to raise several ideas that are highlighted in the dissertation in various contexts. These ideas include:

- the contents of property as a basic issue, the abundant limitations thereof in special respect of intellectual property;
- the group of the relevant questions of public law, which may – beyond the issues of the classic limitation of property – possess extra functions in the social effectiveness of intellectual property, such as censorship and other issues that specifically concern intellectual property;
- the audit – along the lines of their putative or real claims – of the institution of abusing the rights of the 'owner' (author/legal successor), the 'presumptive' owner and other beneficiaries of this triad, with a view to the claims of which one (might) enjoy priority.
- in this complex relationship with three poles of ownership, the issue of assessing the value of the property is also raised, as well as the dilemma whether this intellectual property could participate on the market as a commodity.

These are the issues in Chapter II, also from a historical aspect, whereby the impact of the various legal systems with their different approaches (continental and *common law*), the differing application of the licenses of property rights, and the *droit moral*, the rights attached to individuals (as they are strictly treated in continental legal systems) and the influence they have on the market value and social effectiveness of the intellectual work of an author get examined.

Films, as the examples for weighty and costly intellectual property, are given a thoroughgoing economic analysis in a separate discourse with the help of a concrete model. Is it possible from an economic point of view to quantify that *droit moral* in the continental legal system means actual monetary differences from the regulations of the *common law*? In other words, does a partial, limited ability to be traded arise from the strict regulations of *droit moral*? Might it generate a discount value on the market vis-à-vis the copyright 'products' that are able to take part in the turnover of goods without any virtual limitations to the rights of property, and can reach their users in a simple and expeditious way? One may ask the question whether the 'right to a veto'" of the authors/creators embodied in the strict *droit moral* represents a higher value from the point of view of ideology when you compare it with

the capital that can be freely generated by the economic activities of the users and mediators in the case of the economic role of a less limited and more negotiable intellectual product.

The analysis is complemented by the following: whether from an economic point of view, it is possible to measure on the side of the consumer the impact of the passage of time that generates rights, and the above mentioned quasi-common property comes to life for the 'presumptive' owners. And whether it is possible to measure the lapsing impact of the passage of time on the side of the author as the original owner or on the side of the owners of the derivative rights (either the inheritors or the owners of rights in contract law). With the passage of time, one right diminishes and the other increases. This question – that is whether such a diminishing of rights can exist at all – has already emerged in literature and judicial practice. They tend to accept that as a consequence of the passage of time the factor protecting the persons of the copyright do fade in the hands of the legal successors of the author/creator. In several of its judgments – in connection with *Oberammergauer Passionsspiele*²⁷ – the German jurisdiction took a resolute stand on this issue already at the end of the 1980s. And the Bundes Verfassungsgericht (the Constitutional Court of the Federal Republic of Germany) set a milestone in its judgment in 2001 on the handling of the heritage of *Bertolt Brecht*.²⁸

The issue of the passage of time within a legal relationship of an absolute structure allows the conclusion in itself that the object of ownership rights is irregular. One can also conclude that in this case there is a non-uniform circle of owners with their irregular modes of behavior that will fundamentally determine the future of the intellectual property, and will draw its *differentia specifica* as far as its use for society is concerned. This is the way that the tenet by *Miklós Világgy* gains its interpretation: “The law on intellectual property regulates in the widest sense the social relations that are connected with the creation of the intellectual work and its use for the interests of society.”²⁹

III. The role that the regulations on inheritance rights play in the fortunes of intellectual heritage

²⁷ BGH, 28.11.1985 – I ZR 104/83

²⁸ Hauke Sattler: *Das Urheberrecht nach dem Tode des Urhebers in Deutschland und Frankreich*, 2010., V&R Unipress, p. 43 and p. 60.

²⁹ Világgy, Miklós: *A szellemi alkotások jogi védelmének elvi alapjai a szocialista jogrendszerben*, in: *ÁJTI Newsletter*, 1960/2-3., p. 148.

One of the natural inherent features of property rights – no matter their subject matter – is that from time to time they pass from one title to another. One of the forms of this is inheritance, whose accidental nature often gives rise to joint ownership, which is almost always inevitable and unintended. The high social value of intellectual property and the idea that “they are supposed to be used in the interests of society” as it was already pointed out by *Világhy*,³⁰ keeps raising the need to rethink the law on inheritance. This need was put into words in connection with the utilization of intellectual products and their disclosure to the public by *György Boytha* in a similar way: “...when the permission to utilize an intellectual product depends on the approval on several inheritors. This will make the securing of the approvals necessary for legal utilization more difficult, partly because of the potential lack of understanding among the persons concerned, the indifference of the persons who have inherited the property, or because these persons cannot be reached as a result of rising migration. In this respect, the current regulations proved to be inadequate. (...) On the other hand, it must be averted that the exercising of the rights of the author – contrary to their functions – be frustrated despite the wishes of the majority of the co-inheritors for a reason beyond the person concerned, or the indifference of certain co-inheritors, or as a consequence of their motive that is independent from the standard criteria of authorization to disclose.”³¹

By analyzing the regulations on inheritance in detail, Chapter III highlights in what way inheriting/bequeathing intellectual property has an impact on the fortunes of the works and whole pieces of intellectual heritage. In what way are they able to meet their social function, or in what way is it foiled precisely due to the legal environment?

It is a quasi-qualified case of *communio incidens*, the accidental community of owners that emerges as a result of inheritance. In this case – as it is unequivocally demonstrated by the latest tendencies in demography – it is the representatives of different generations, the descendants, the surviving spouse, the children from previous marriages and the new spouse that find themselves in the common position of intellectual heritage. In the 21st century, as far as the effectiveness and the shaping of the fortunes of intellectual heritage are concerned, personal motivations, the differing approaches of the generations, as well as the various financial motivations dictated by their needs almost implement the imperatives of *György Boytha* outlined above.

³⁰ Dr. Bacher, Vilmos: *A szellemi tulajdon védelme és a Ptk.*, in: Polgári Jogi Kodifikáció, 2000/3. pp. 23–32.

³¹ Dr. Boytha, György: *A szellemi alkotások joga és az új Ptk.*, in: Polgári Jogi Kodifikáció, 2000/3. pp. 13–23.

The situation is, however, even more complicated when certain parts of ownership rights of a given intellectual heritage are/can be inherited by different people. This is the case of the regulations e.g. in France where the rights to utilize intellectual heritage are inherited by the legal inheritors. The 'guardian' of the *droit moral* – on the basis of the 'presumption of fidelity' (*présomption de fidélité*) – will, however, go to the closest relative or the surviving spouse who, by the way, under the French inheritance law does not traditionally become a legal heir.³²

The author of the dissertation reviews the points of interest of the legal systems in Europe by analyzing several legal cases and devoting special attention to the 'anomalies' in France, their consequences arising from the above differences in titles and hierarchies of inheriting. The latter have provided a basis for legal disputes that could fill whole libraries, and are also outlined in a compact way in the Ph.D. dissertation.

In Hungary, the new Civil Code introduced radically new regulations in the field of inheritance law. It is not the innovative nature of the institutions that makes it radical but the fact that the field of inheritance law is the very part of the Civil Code in Hungary, which has had the fewest changes in the past centuries. It was partly the power of tradition and partly the tractability of the well-working solutions that preserved certain centuries-old regulations.

It was the essential change in the demographic structure of Hungarian society that has induced this shift in the paradigm of inheritance law. It is reflected in the most characteristic way in the change of the inheritance rights of spouses, the inheritance of certain special pieces of property, the reintroduction of the institution post-inheritance and in changing the extent of the legally due inheritance, the compulsory share.

By taking a look at the codification work on the new Civil Code, and on the basis of the new regulations, the author analyzes the question of what kind of solutions the new regulations offer in the cases of inheriting intellectual property, and whether *de lege ferenda* might open the way to other opportunities.

No matter how hard legislators try to do their best, very often works have to be protected from their own authors/creators. Quite frequently, it is the authors themselves who become

³² Hauke Sattler: *Das Urheberrecht nach dem Tode des Urhebers in Deutschland und Frankreich*, 2010., V&R Unipress, p. 96.

perpetrators in destroying their own works (e.g. they will not share with spouses during a division of the assets). In other cases, they try to conceal their works from creditors, or they provide for the destruction of their works when they die. Along the lines of a few legal cases, the author points out at the end of the Chapter that the authors and their immediate legal successors also bear responsibility, and in this way, on the protection of property and the social responsibility that goes with it, as it is laid down in Article XIII of the Basic Law (April 25, 2011).

IV. The common property of mankind and its responsibility

During the conference of writers in Paris in 1878, *Victor Hugo* said the following: “In the long run, writers have only one heir: the spirit of mankind and *domaine public*”.³³

The universal cultural heritage of mankind constitutes our common responsibility, since it is only a question of time that the safeguarding of our intellectual heritage and handing it down to the next generations in an intact form becomes a task for us all. When they bequeath their works to us, the authors/creators of intellectual property survive through them.

Chapter IV makes an effort to identify a universal, objective system of evaluation or a method on the basis of which mankind as a universal heir would be able to handle intellectual works, the subjective expression of the creative individual with the help of a rule of thumb that would make it possible to measure this exceptionally great responsibility. This Chapter endeavors – with the help of several legal cases – to draw a field of interpretation where after the authors/creators it is up to the legal successors, and upon the expiry of the time during which copyright is protected, up to the shapers of education and common consciousness to have the duty to prevent the reputation of the author, the various productions and publications of his spirituality, the social opinion on him from being tarnished, and the copyright of the author or the property rights related to them from being infringed.

Since there is no such declared legal/social rule of thumb, it has to be found between the lines or in our consciousness. However, jurisdiction does offer – as a lesson of the cases cited – some orientation regardless of the fact that the issue of responsibility within the circle of

³³ Peter Baldwin: *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014., p. 243.

intellectual property is not necessarily or not exclusively a legal problem. From the point of view of legal responsibility – within the framework of a contractual legal relationship – it is still an open question whether it is possible to interpret at all a job that arises from the care for intellectual heritage.

In order to fine-tune the question, the author applies a thoroughgoing examination to the aspect of what personal or social responsibility lies with the author himself for what he allows to go into the *domaine public* after a transitional period, since the constitutional banners of personal freedom, freedom of art and freedom of speech does not necessarily provide him with immunity.

Taking a look from the point of view of the law at the responsibility of the writers/creators within the issues of *Exceptio Artis*, two elements must be differentiated: the objective one (material) and the subjective one (intention). Ideas in themselves are free. It is the disclosure of statements and writings, which reach the limits of freedom of speech that is the act in which the objective responsibility on the side of the mediator can be traced. Authors/creators who are still alive also bear responsibility for their acts of expression. *Sartre* draws up the outlines of the responsibility of writers in the thesis of 'committed literature'. The author demonstrates the impact of creative art on society and the appearance of it in statutes sooner or later with the help of a few relevant legal cases.

The creative author is a trustworthy personality. By being a public figure, he is obliged to play a certain role in society, as *Foucault* says: “the creator is defined by his works, the public regards not only the work but its creator as well as moral model. In such a way, he bears serious social responsibility.”³⁴ Our research would not be complete if we did not analyze briefly this multiple responsibility from the point of view of public order (*l'ordre public*). The ownership rights in force and the body of legal regulations on intellectual property as a system in one sector of law are part of the public order that constitutes the basic principles of social co-existence and the system of values. They must not be allowed to become a tool of cultural policy. In this, the responsibility of the legislator is also manifested.

V. The digital rei vindicatio – The challenges of the 21st century in the field of authors' rights

³⁴ Gisèle Sapiro: *The legal Responsibility of the Writer Between Objectivity and Subjectivity*, 2016., in: *Literary Trials – Exceptio Artis and Theories of Literature in Court*, edited by Ralf Grüttemeier, Bloomsbury Publishing, New York, p. 22.

Chapter V, takes a look at intellectual property and its implications in property rights and diverse responsibilities, undertakes to offer a concise outline of the conditions of today, the 21st century. It summarizes the challenges that are posed by cyber activists, by the legislation of the European Union and that of the international arena. In our changed, already digital world, as *Jochen Marly* puts it, many people believe that the rights of authors have simply narrowed down to a mere process of desperately trying to react to the challenges posed by the latest achievements of technology.³⁵ One may wonder whether on hearing *Vox Populi*, legislators and jurisdiction will capitulate.

Compared to the great hopes for liberalization, many people were greatly disappointed by the fact that on March 26, 2019, the European Parliament and the European Council adopted the directive 2019/790 EU on copyright and related rights in the Digital Single Market^{36, 37}. The above decision of the politicians of the EU is fiercely disputed, since consumers, content providers and the authorities representing interests see the objectives and the message of the new directive in an entirely different way.

The idea of *Peter Baldwin*³⁸ that calls our times the era of “new patronage” seems almost to legitimize the claims of cyber activists and those of the consumers of the 21st century. With the exception of a few 'stray' creators, you can – especially in Europe – hardly find any others who are not financed by some kind of cultural institution from taxpayers' money. As far as the USA is concerned, it is the dollars of philanthropists – who receive tax allowances – that have exactly the same function. Scientific research and the workshops at universities all over the world are almost exclusively financed by the budget of the state. *Baldwin* asks the question whether it is justified to make those interested pay again – e.g. by charging high prices for the subscription to journals – for the results of research that had already been paid for by *academia*.

As we have seen, the development of the protection of copyright displays not only a horizontal (privileges, regulation on the level of acts of Parliament, treaties and agreements among nations), but a vertical direction as well, since with the development of technology the scope of objects to be protected by copyright has been expanding. Development – beginning

³⁵ Jochen Marly: *Die Weiterentwicklung des Urheberrechtes im Informationsalter*, 2000, in: *Recht und Rechtswissenschaft*, Hrsg.: Müller-Graf, Roth, C.F. Müller Verlag Heidelberg, 2000, p. 237.

³⁶ Directive (EU) 2019/790 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC

³⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32019L0790>

³⁸ Peter Baldwin: *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014, p. 407.

with the reprints at the time of Gutenberg and the performing arts, from works of fine art to digital works – produces new types of works, new fora and modes of use in a self-propelled way. Trying to keep pace with all these developments presents a further challenge to both legislators and jurisdictions. It would be very sad for a lawyer to have to say that with this the problem has been settled, and in such a way any further research has become redundant.

A brief summary of the results of the research project

VI. Facit

Having taken a review of the extremely colorful bunch of legal cases presented in the dissertation, the author has come to the conclusion that the social use and the social effectiveness of a work of an author may face several and various barriers. On identifying the critical points, we can embark on a course toward how the law could be of assistance *de lege ferenda*. The issue is made even more complex by the fact that not all of the problems are of a legal character or of a legal origin and, in such a way, are to be found beyond the competence of the legislators, but still have an impact on the existence of the works of authors. In such a way, it is only after careful consideration that one might – or might not be able to – take action as a legislator or as a law enforcer at the time of the emergence of a claim to be enforced. On the part of legislators and law enforcers careful consideration is needed in order to be able to decide whose side they can take or have to take when the enforcement of their interests is at issue.

In the Introduction of the dissertation the author has already indicated that she offers – with a descriptive nature – an insight into a social phenomenon, into the creative activities of artists and the aspects of these activities that are relevant from a legal point of view. After an analysis of the material, the following key points in the subject matter of the social effectiveness of the works of authors can be identified:

The four major sets are

- Cases that can be linked to the work of the author as the object of property rights;
- Cases that can be linked to the person of the author/creator;

- Cases that can be linked to the existence of the author's work as an entity living its independent life, and its 'assuming' of a social and political role;
- Cases that can be linked to society, to social claims.

By way of a summary, here is a detailed review of these four types of cases:

1.

As far as the work of an author as the object of property rights is concerned, we have – by looking at the substantial elements of property rights – seen that the classic definition of property is not applicable. All the constituent rights of property rights are implemented and work in a different way. The legal relationship with its absolute structure is already broken at the point in time when a work is disclosed, and the 'owner' practically loses his monopoly over the object of his property. The limitation in time is completely alien to the system of property rights with their absolute structure. The constituent rights of exercising property rights, possession, use, utilizing and the dispensation over the object are implemented under a different mechanism, since the qualification of the 'object' as an object is no longer completely valid.

2.

Within the group of cases that can be linked to the person of the author/creator the list of questions and problems are to be further differentiated:

a) in the case of authors/creators who are still alive, the conscious or the non-intentional assumption of an accidental social role by the author/creator, within this circle, the cases of his social and moral responsibility, his exemplary way of life, his assuming a role in public life, as well as his personal attitude to the handling of his own works, the cases of the disclosures or perhaps their concealment or destruction, also the cases of situations of common ownership as a result of creating works in a community of authors;

b) the cases of the legal succession of the author in which the incidental/potential emergence of common property, the issues of inheritance law, and within the latter legal inheritance, the problems of the compulsory portion, the existence of a will or the lack of it, the proper contents of the will, the proper execution or ignoring of the will, shape the fortunes of the work of the author;

c) the cases including 'common social property' emerging after the protected time has elapsed that concern the person and the reputation of the author/creator in this situation.

3.

When the work of an author is disclosed, it goes on to live its own independent life, fulfilling in such a way its primary objectives, its mission. From this moment on, it is – like a stray bullet – at the mercy of circumstances: that its integrity should remain intact, that it should not be deformed in unwanted directions but live on and move with the age (*droit de respect*), that its origin should not be called into question (*droit de paternité*), that it should be able to enrich mankind and serve as a source of information. Another element, which also belongs to the independent life of a work of an author is, that it may inevitably or intentionally become the symbol of political, religious and ideological fights. This can be evaluated only from a certain historical perspective and be placed in the right field of interpretation. The issues of the independent life of a work of an author are further modulated by the fact whether the author/creator is still alive, or his work has already moved to the scope of his legal successors or *public domain*.

4.

The work of an author is not an end in itself, regardless of the fact what the original concept of its author/creator may have been. From a certain perspective in time, in the case of a given work, its reception and need for it by society may come true, and a given work or the whole oeuvre of an author may be accepted – or rejected – and become a symbol. It is in this perspective that the cluster of dilemmas unfolds whether the interests of the authors/creators, of their works and oeuvres can collide with those of the society, since the individuals in the society, the users and the spectators, those who have a fancy for art, and at the same time the depositories of cultural heritage also possess rights. It is in this sphere that the following issues arise: In the above situations, who is served by the rule of law? In what way can the proper handling of the social and legal priorities be secured? Where should the priorities be placed? Several legal cases have been listed in order to demonstrate how the power of the state to legislate and enforce takes advantage of the tool of censorship by nationalizing oeuvres, by transferring them into its own dispensation or by exercising other forms of control. It is also only from a historical perspective that we can evaluate whether at the given point in time the above actions were legal or illegal. Within these spheres of interests, the different ages put their priorities and the ensuing legislation to different places.

The actions of persons and institutions that are supposed to resolve the collision of basic interests are excellent barometers of the given cultural and political climate around art, as it is

obvious from the words of *Sydney Pollack*:³⁹ the legislation on intellectual property and the enforcement reflect the dignity of the society.

The balance of the author's more than 25 years of the legal practice and the abundant legal cases set forth in the present dissertation demonstrate that because of the reasons listed in the four groups of cases above, even today there are several extraordinary pieces of intellectual property that are locked up, denying access to them by the audience and the users. Each group of cases require different actions by legislators, and because of the differences in interests a compromise can be reached only by preparing a scale of interests. The author did not believe that she had the necessary legitimization to offer legal solutions to the given issues – she has endeavored to present the problems and the clusters of issues. It is the raising of the legal and not necessarily legal problems, dilemmas and questions that constitute the present summary of the author's thoughts.

Abstract

The subject matter of the Ph.D. is a classic civil law topic – ownership rights, but in respect of a special object of property, intellectual property and the interrelation of property rights with the social effectiveness of the works themselves.

From their birth and their disclosure to the public, creative works live independent lives, they exert their impact in undeterminable space and time.

Ownership in this case is special, limited in time (post mortem auctoris +70 years), the creators regardless of their conscious or unintentional objectives become important protagonists in shaping the public opinion and spirit.

The analysis regards the creator as an internal unit in itself. On the other hand, it examines the created work in the outside world, its role in society, both aspects in a comparative study of continental and the very different common law ownership rules, civil law and public law restrictions thereof.

The subtitle “Case studies” leads us to conclude that it is through the analyses of numerous and varied cases that the author describes the complexity of intellectual property rights,

³⁹ Peter Baldwin: *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014, p. 3.

pointing out the great responsibility mankind bears in creating, safeguarding and consuming the works of the intellect.

Each and every one of us, our conscious acts are being examined: the individual, the creator under the *exceptio artis* and the *l'ordre public* clauses, the mediators, the users, the legal successors, the legislators in respect to censorship and culture as a means of politics, the consumers and the public as well.

The research conducted tries to answer the question whether it is possible to regard intellectual property within the same definition as conventional property as defined by civil law, an absolute right, bearing in mind that the object of this special ownership title is owned by the creator itself, but also forms part of the intellectual common heritage of mankind, hence generating a future title on the side of the public, the individuals that society is comprised of.

Along these questions the author examines also from a historical point of view how the different jurisdictions – continental and common law – regulate the different aspects of ownership rights, how some of the inclusive elements of ownership rights, like the strict *droit moral* under the continental regime influences the social performance of a creative work and if from an economic standpoint a monetary/financial difference in the value of a work could result from the different treatment under different jurisdictions. Could it actually be said that a strictly guarded continental *droit moral* generates a discount value on the market opposed to works that circulate in a seemingly more liberal way under the common law, with easier, faster access to the public, or does the continental 'artistic veto right' represent a real monetary or only an ideological value?

The analysis continues by looking at the possible legal aspects of the passage of time, does time as such have a rights-growing effect on one side, the quasi common property presumptive heirs, and a rights diminishing effect on the original creators', their immediate successors' side?

The fact that such a 'rights shifting' question may arise at all in an absolute right such as ownership rights, leads us to understand that we have a very special object of ownership rights at hand, with very special owners attached to them, who have very special behavioral habits. All these aspects will, however, determine the life of a work in its core and lead to the conclusion that the *differentia specifica* of a work lies in the *utilization for the social benefit* momentum. Hence, the immense importance and responsibility of the succession rules from the legislative and the implementation/utilization side as well, all have an impact on the life

and afterlife of a complete oeuvre. Such responsibility with time extending to all members of society, as *Victor Hugo* pointed out in 1878: “in the long run the writer has only one heir; the human spirit and the public domain”.⁴⁰

The table of contents of the dissertation

The Expression of Thanks

Introduction

1. The Thematic Context
2. The Subject Matter of the Dissertation
3. The Methods of the Research
4. Terminology
5. Spectrum
6. Historical Timeliness
7. A Review of the Contents

I. The concept of the work of an author: a review of its history

- I. 1. Copyright and the basics of the concept of a work of an author
- I. 2. The historical development of copyright, a review of the development that serves as the basis of the legal approach to works of art
- I. 3. The challenges of the digital age

II. The separation of moral and property rights

- II. 1. The work of an author as a unique object of property rights
- II. 2. Intellectual property as a commodity: its ability to be sold
- II. 3. The ownership and common ownership issues of intellectual property

⁴⁰ Peter Baldwin: *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014, p. 243.

II. 4. Excursus/case: Films as common intellectual property

II. 5. The presumptive owners of intellectual property

II. 6. The cases of pupillus/furiosus

III. How legal regulations shape the fortunes of intellectual heritage

III. 1. Points of interest in the legal regulations on inheritance in Europe

III. 2. Inheritance post

III. 3. Special objects of property in the heritage

III. 4. The situation of spouses in the legal regulations on inheritance

III. 5. The compulsory share

III. 6. The contract in inheritance

III. 7. Authors – heirs – perpetrators

IV. The common property of mankind and its responsibility

IV. 1. Responsibility in handling intellectual property and heritage

IV. 2. Exceptio artis – under the immunity of art

IV. 3. L'ordre public – under the immunity of public order

V. The digital *rei vindicatio*

VI. Facit

Epilogue

The list of publications on the subject matter of the dissertation

Hazai, Kinga: *Whose Film is it, Anyway?* 2015., in: Magyar Tudomány, 7/2015 p. 855

Hazai, Kinga: *Domiciliation of Intellectual Property*, in: Jogászvilág July 2016

Hazai, Kinga: *Whose Treasure is it, Anyway?* 2016., in: Magyar Tudomány, 5/2016 p. 584

Hazai, Kinga: *Whose Idea is it, Anyway?* 2017., in: Magyar Tudomány, 1/2017 p. 51

Select bibliography:

- Allfeld, Philipp:** *Urheber und Erfinderrecht*, 1923., Berlin, Verlag von Julius Springer, Hrsg.: E. Kohlrausch und W. Kaskel in: *Enzyklopädie der Rechts- und Staatswissenschaft – Abteilung Rechtswissenschaft*.
- Balás P., Elemér:** *Szerzői jog*, in: Szladits, Károly: *Magyar Magánjog I.* Grill Kiadó: Budapest, 1941.
- Baldwin, Peter:** *The Copyright Wars*, Princeton University Press, 2014.
- Bappart, Walter:** *Wege zum Urheberrecht*, Frankfurt /M., 1962.
- Bird, Robert C. és Pontee, Lucille M.:** *Protecting Moral Rights in the United States and the United Kingdom: Challenges and Opportunities under the U. K.'s New Performances Regulations*, in *Boston University International Law Journal*, Vol. 24: pp. 213–282.
- Boccon-Gibod, Thomas:** *Duguit, et après? Droit, propriété et rapports sociaux*, in: *Revue internationale de droit économique*, 2014/3 t. XXVIII | pp. 285–300; ISSN 1010-8831
- Boytha, György:** *Whose right is copyright?*, 1983., in: *Boytha György válogatott írásai*, Csehi, Zoltán (ed), Gondolat Kiadó, Budapest, 2015.
- Caron, Christoph:** *Droit d'auteur et droits voisins*, 2006, Paris.
- Coing, Helmut:** *A jogfilozófia alapjai*, 1996., Osiris Kiadó, Budapest.
- Desbois, Henri:** *Le droit d'auteur en France*, 1966, Dalloz.
- Edelman, Bernard:** *Droit d'auteur droits voisins*, Éditions Dalloz, Paris, 1993.
- Faludi Gábor:** *Szerzői jog, iparvédelem és a Ptk. koncepciója*, in: *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2003/2. pp. 3–14.
- Fichte, Johann Gottlieb:** *Beweiss der Unrechtmaessigkeit des Büchernachdrucks*, Berlinerische Monatszeitschrif, Bd. 21, 1793.
- Foucault, Paul-Michel:** *Qu'est-ce qu'un auteur?*, *Bulletin de la Société française de philosophie*, 63e année, no 3, juillet–septembre 1969., pp. 73–104. (*Société française de philosophie*, 22 février 1969.; débat avec M. de Gandillac, L. Goldmann, J. Lacan, J. d'Ormesson, J. Ullmo, J. Wahl.), *Dits Ecrits Tome I* texte n°69.
- Földi, András – Hamza, Gábor:** *A római jog története és institúciói*, Tankönyvkiadó Budapest, 2014.
- Frank Ignác:** *A közigazgatás törvénye Magyarhonban*, I.–II., in 3 volumes, Egyetemi Nyomda („a Magyar Királyi Egyetem betűivel”): Buda 1845–1846–1847. I. Part reprint version published: Közgazdasági: Budapest 1987

- Grieser, Dietmar:** *Glückliche Erben – Begegnungen mit den Nachlaßhütern bekannter Dichter*, 1985, Deutscher Taschenbuchverlag.
- Grunert, Eike Wilhelm:** *Werkschutz contra Inszenierungskunst – Der urheberrechtliche Gestaltungspielraum der Bühnenregie*, 2002, München, Verlag C. H. Beck.
- Grüttemeier, Ralf** (ed): *Literary Trials – Exceptio Artis and Theories of Literature in Court*, Bloomsbury Publishing, New York.
- Gyertyánfy, Péter:** *Boytha György pályája és a szerzői jog természete*, 2015, in: Boytha György válogatott írásai, Csehi, Zoltán (ed), Gondolat Kiadó, Budapest, 2015.
- Hardin, Garrett:** *The Tragedy of the Commons*, December 13, 1968.
- Harris, Lesley Ellen:** *Canadian Copyright Law*, 2014, 4th edition, Published by John Wiley & Sons Inc., Hoboken, New Jersey.
- Jakab Éva:** *Szerzők, kiadók, kalózok*, 2012, Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Jaszi, Peter:** *Toward a Theory of Copyright: the Metamorphoses of "Authorship"*, Duke Law Journal No. 1. , 1991., pp. 455–502.
- Jayme, Erik:** *Rechtsfragen der Operette*, 2015., in: Kunst und Recht, 2015/1., pp. 5-23.
- Joyce, Craig – Leaffer, M. – Jaszi, P. A. – Ochoa, T.** (2010): *Copyright Law, Eighth Edition*, Lexis Nexis.
- Kenedi, Géza:** *A magyar szerzői jog*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat, Budapest, 1908.
- Kis, Réka:** *Az Európai Unió hatásköre a szerzői jog területén*, 2017, in: Acta Universitatis Sapientiae, Vol. 6, No. 2, 2017, pp. 279–296.
- Kohler, Joseph:** *Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht*, F. Enke, Stuttgart, 1907.
- Kovács Bálint:** *Betiltának egy előadást az Operában a színészek bórszine miatt – a Porgy és Bess című opera az Erkel Színházban*, January 17, 2018.
Index hírportál <http://www.opera.hu/musor/megtekint/porgy-es-bess-2017/?lan=en>
- Kováts, Gyula:** *Az írói és művészi tulajdonjog*, Wickens F.C. és fia Könyvnyomdája Budapest, 1879.
- Kraft, Nikolaus:** *Aktuelle Vorschläge der EU-Kommission für den digitalen Binnenmarkt, Focus: Institutionen für kulturelles Erbe*, in: Kunst und Recht, 2016/2 – 2017/1, pp. 108–113.
- Krejci, Heinz:** *Siegfrieds Kalaschnikow*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung Vienna, 2013.

Laros, Ted: *Preparing the Ground for Artistic Freedom: Judicial Censorship of Publications in Pre-Apartheid South Africa, 1890–1948*, *Journal of Dutch Literature*, Vol. 5, No. 2, December 2014., pp. 35–61.

Lontai, Endre – Faludi, Gábor – Gyertyánfy, Péter – Vékás, Gusztáv: *Magyar Polgári jog, Szerzői jog és iparjogvédelem*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2012.

Lontai Endre – Faludi Gábor – Gyertyánfy Péter – Vékás Gusztáv: *Magyar polgári jog, Szerzői jog és iparjogvédelem*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2017.

Mádl, Ferenc – Vékás, Lajos: *Nemzetközi Magánjog és Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Joga*, 1997., Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., 5th edition.

Marly, Jochen: *Die Weiterentwicklung des Urheberrechtes im Informationsalter*, 2000., in: *Recht und Rechtswissenschaft*, Hrsg.: Müller-Graf, Roth, C.F. Müller Verlag Heidelberg, 2000.

Menyhárd, Attila: *Dologi Jog*, 2014, ELTE Eötvös Kiadó.

Molnár, István: *Esettanulmányok a szellemi tulajdon-védelem és -menedzsment köréből*, Molnár, István (ed) 2010., Innoaid Ltd.

Müller-Chen, Markus: *Grundlagen und ausgewählte Fragen des Kunstrechtes*, 2010, Zürich

Nathan, Hans: *Gedanken zum sozialistischen Güterrecht – Staat und Recht im Lichte des grossen Oktober*, Berlin, 1957, pp. 282–335.

Nizsalovszky, Endre: *A szerzői jog öröklése és a Ptk. tervezete*, in: *Magyar Jog*, 1958. június, pp. 167–172.

Raizon, Helene: *La contractualisation du droit moral de l’auteur*, 2014. december 16, Académie Aix-Marseille.

Recht, Pierre: *Le droit d’auteur, une nouvelle forme de propriété*, éd. J. Duculot, 1969.

Sattler, Hauke: *Das Urheberrecht nach dem Tode des Urhebers in Deutschland und Frankreich*, 2010, V&R Unipress.

Schack, Haimo: *Urheber – und Urhebervertagsrecht*, 7. Auflage, Tübingen 2015, Mohr Siebeck.

Springer, Christian: *Giuseppe Verdi und Macbeth*, 2013, in: *Kunst und Recht*, 2013/2–2014/1, pp. 90–104.

Szente, Andor (1934): *Rádió, film és hangosfilm a szerzői jogban*, Kereskedelmi Jog Kiadása, Budapest.

Szladits, Károly: *A magyar magánjog vázlatja*, Grill Károly Könyvkiadó Vállalat, 1937.

- Teilmann, Stina:** *British and French Copyright – A Historical Study of aesthetic Implications*, Department of Comparative Literature, University of Southern Denmark, 2004.
- Thomas, Stéphane:** *Droit d'auteur et dévolution successorale du droit moral*, Strasbourg 2001–2002, Université Robert Schuman de Strasbourg.
- Toldy (Schedel), Ferencz:** *Néhány szó az írói tulajdonról*, Athenaeum, 1838.
- Troller, Alois :** *Die Begegnung von Philosophie Rechtsphilosophie und Rechtswissenschaft*, 1971, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt.
- Ulmer, Eugen:** *Urheber und Verlagsrecht*, 1980, Springer-Verlag Berlin Heidelberg New York.
- Varga, Csaba:** *Előadások a jogi gondolkodás paradigmáiról*, in: *Bibliotheca Cathedrae Philosophiae iuris et rerum politicarum*, Universitas Catholicae de Petro Pázmány nominatae Budapest, 1997, Osiris Kiadó.
- Vékás, Lajos:** *Bírálat és jobbitó észrevételek az új Ptk. Törvényjavaslatához (a zárszavazás előtt)*, in: *Magyar Jog* 2013/1., pp. 1–7.
- Vékás, Lajos:** *Grosschmid szelleme és gondolatai az új Polgári Törvénykönyv öröklésjogi szabályaiban*, in: *Magyar Jog*, 2013/5, pp. 257–264.
- Vékás, Lajos:** *Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója*, in: *Magyar Közlöny* 2005/11.
- Vékás, Lajos:** *Az öröklési jog az új Polgári Törvénykönyv Vitatervezetében*, in: *Jogtudományi Közlöny*, May 2007 pp. 195–204.
- Vékás, Lajos:** *Die Grundzüge des ungarischen Erbrechts In: Erbrechtsentwicklung in Zentral-und Osteuropa*, Hrsg.: Welser, Vienna, 2009.
- Vékás, Lajos – Gárdos, Péter:** *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*, Vékás, Lajos – Gárdos, Péter (eds), 2014.
- Vékás, Lajos:** *Joseph Haydn „szerződésszegései” és a modern szerzői jogvédelem kezdetei*, in: *Magyar Tudomány*, 2002/4, p. 394.
- Vékás, Lajos:** *A tudományos munka szerzői jogi védelme*, 1973., in: *A Tudományos-műszaki fejlődés és tudományigazgatás*, 7 (1973) kötet, pp. 94–102.
- Vékás, Lajos:** *A magánjogi kodifikáció kultúrtörténeti tükrében*, 2017, in *Acta Universitatis Sapientiae*, Vol. 6., 2, (2017) pp. 215–226.
- Vékás, Lajos:** *Ein Verfechter der europäischen Rechtskultur: Fähmann zwischen Ost und West*, 2015., *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 1/2015, pp. 128–141.
- Világhy, Miklós:** *A szellemi alkotások jogi védelmének elvi alapjai a szocialista jogrendszerben*, in *ÁJTI Newsletter*, 1960/2-3.

Wandtke, Artur-Axel: *Urheberrecht*, De Gruyter, Berlin, 2014.

Warburg, Frederic: *All Authors are equal – The publishing life of Frederic Warburg*, 1973., London, Hutchinson & Co. (Publisher) Ltd.

Weiss, Emilia: *A Ptk. öröklési jogi könyvének koncepciója*, PJK, 2001/6, pp. 16–28.